

985

UCHWAŁA Nr L /271/2009 RADY MIEJSKIEJ W OKONKU

z dnia 29 grudnia 2009 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Okonek na lata 2009 - 2012”

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) Rada Miejska w Okonku uchwala co następuje:

§1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Okonek na lata 2009 – 2012”, stanowiący załącznik do uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Okonka.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej
(-) mgr Danuta Perłowska

Załącznik
do Uchwały Nr L/271/2009
Rady Miejskiej w Okonku
z dnia 29 grudnia 2009 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY OKONEK na lata 2009 – 2012

Spis treści:

1. Wstęp
- 1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Okonek
- 1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
 - 1.2.1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
 - 1.2.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego
 - 2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa
 - 2.1.1. Strategię rozwoju województwa wielkopolskiego
 - 2.1.2. Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego
 - 2.1.3. Wielkopolski wojewódzki program opieki nad zabytkami na lata 2008 – 2011
 - 2.1.4. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym
 - 2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie powiatu
 - 2.2.1. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Złotowskiego na lata 2007 – 2013
 - 2.2.2. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Okonek
 - 3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy Okonek (wpisane do rejestru zabytków – wykaz)
 - 3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych (wojewódzka ewidencja zabytków – wykaz)
 - 3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy (wpisane do rejestru zabytków – wykaz zespołów zabytków ruchomych)
 - 3.4. Krajobraz kulturowy (obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki kulturowe, parki krajobrazowe – wykaz)
 - 3.5. Zabytki archeologiczne
 - 3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu Gminy
 - 3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej
 - 3.5.3. Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne)
 4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego
 - 4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków
 - 4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

- 4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych
- 4.1.3. Stan zachowania dziedzictwa archeologicznego oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych
- 4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie
- 4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- 4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Okonek
- 4.4. Uwarunkowania wynikające ze "Strategii Gminy Okonek"
- 4.5. Uwarunkowania wynikające z „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Okonek na lata 2004 – 2011
- 4.6. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej
 - 4.6.1. Obowiązujące formy ochrony przyrody
 - 4.6.2. Planowane formy ochrony przyrody
- 4.7. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych
5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)
6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami
 - 6.1. Gminna ewidencja zabytków
 - 6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości
 - 6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych
 - 6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury
 - 6.1.4. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomości
 - 6.1.5. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 6.1.6. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania
 - 6.1.7. Poprawa stanu zachowania zabytkowych cmentarzy (wpisanych do rejestru zabytków i figurujących w wojewódzkiej ewidencji zabytków)
 - 6.2. Sporządzenie wykazu zespołów i obiektów nieruchomości, stanowisk archeologicznych typowanych do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy
 - 6.3. Wyznaczenie stref ochrony stanowisk archeologicznych wraz z zapisem zapewniającym prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego
 - 6.4. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartych w punkcie 5
 - 6.4.1. Obiekty zabytkowe stanowiące własność gminy Okonek
 - 6.4.2. Obiekty niebędące własnością gminy Oko-

nek1

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami
8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami
9. Wewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami
10. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

1. Wstęp

1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Okonek.

Podstawowym, ogólnie pojętym założeniem niniejszego „Programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Okonek na lata 2009 – 2012” jest ukierunkowanie działań Samorządu Gminnego służące podejmowaniu planowanych działań dotyczących finansowania, inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego poprzez samorząd gminy. Jest to uzupełniający dokument w stosunku do innych aktów planowania gminnego. Zadaniem programu jest także organizacja działań edukacyjnych i wychowawczych wobec miejscowej społeczności. Dla realizacji powyższego założenia niezbędna jest realizacja szczegółowych celów określonych m.in. w art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, do których należą:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
 - uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
 - zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
 - wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
 - podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
 - określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
 - podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami
- oraz
- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowe-

go, historią i zabytkami miasta i gminy Okonek, w tym także rozróżnienie obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego i figurujących w ewidencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

- wspieranie działań zmierzających do pozyskania środków finansowych na opiekę nad zabytkami
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

1.2.1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami)

- art. 7 ust. 1 pkt 9

„Zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

9) kultury w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.”

1.2.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami)

- art. 4

„Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kształtowaniu środowiska.”

- art. 5

„Opieka nad zabytkami sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający

trwałe zachowanie jego wartości;

5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.”

- art. 18 i art. 19

zakładają obowiązek uwzględniania w strategii rozwoju gminy, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz zapisów zawartych w gminnym programie opieki nad zabytkami.

- art. 20

studium i plany miejscowe wymagają odpowiednio zaopiniowania lub uzgodnienia przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

- art. 22 ust. 4

„Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzka ewidencją zabytków.”

- art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust 2

stanowi o przyjmowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem i zawiadomienie o tym fakcie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

- art. 33 ust. 1 i ust 2.

stanowi o przyjmowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i zawiadomienie o tym fakcie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

- art. 71 ust. 1 i ust 2.

zakłada sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich i budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada gmina i jest to zadanie własne samorządu.

- art. 81

Organ stanowiący gminy lub powiatu ma prawo udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

- art. 87

Artykuł ten stanowi, że:

- burmistrz sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami;

- gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;

- gminny program opieki nad zabytkami ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym;

- z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami burmistrz sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa:

2.1.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego.

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020” jest dokumentem opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, a przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego dnia 19 grudnia 2005 r.

Strategia określa uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa. Ustalenia zawarte w w/w dokumencie stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, przez co mają bezpośredni wpływ na zachowanie i poprawę krajobrazu kulturowego.

Celem głównym „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego” jest:

Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców.

Ma być on realizowany przy pomocy celów strategicznych i operacyjnych. Największe znaczenie dla dziedzictwa kulturowego ma cel strategiczny:

Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku, który osiągnięty będzie przez realizację celów operacyjnych, w tym celu operacyjnego:

- Wzrost znaczenia i zachowania dziedzictwa kulturowego.

„Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski pełni kilka funkcji. Jest ono czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, gdyż może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych. Szczególnie ważnym elementem tego dziedzictwa jest wielkopolska kultura przedsiębiorczości”.

Cel ten realizowany będzie przede wszystkim poprzez:

- inwestycje w instytucje kultury
- ochronę dorobku kulturowego
- wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu
- promocje aktywności kulturalnej mieszkańców.”
- Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu

„Przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe atuty Wielkopolski tworzą szanse na rozwój sektora usług turystyczno – rekreacyjnych. W połączeniu z turystyką biznesową sektor ten ma szanse na znaczny udział w gospodarce regionu. Jest to tym bardziej ważne, iż tego typu usługi generują dużą liczbę miejsc pracy przy stosunkowo niskich nakładach.

2.1.2. Plan zagospodarowania przestrzennego

województwa wielkopolskiego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XLII/628/2001 w dniu 26 listopada 2001 r.

Nie ma rangi prawa miejscowego, jest jednak wiążący, ponieważ:

- jego ustalenia muszą być uwzględnione w uchwalanych przez organy samorządu terytorialnego studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, z którymi z kolei musi być spójny każdy opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- w planie zapisane zostają wszystkie zadania rządowe i samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych ze wskazaniem obszarów, na których przewiduje się realizację tych zadań.

Podstawowym celem planu jest harmonijny i zrównoważony rozwój obszaru całego województwa. Pojęcie „zrównoważony rozwój” łączy w sobie: ład społeczny, ład ekonomiczny ład ekologiczny oraz najbardziej podkreślony ład przestrzenny wyrażający się dążeniem do harmonijności, uporządkowania i proporcjonalności wszystkich elementów środowiska człowieka.

Plan uznaje, że podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla przyszłych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa. Ochrona dziedzictwa kulturowego powinna być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Ochrona dóbr kultury materialnej i niematerialnej jest celem polityki przestrzennej. Plan podkreśla, że elementy naturalne i kulturowe w krajobrazie mogą pozytywnie stymulować inne dziedziny życia jednakże pod warunkiem m.in. właściwego wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez dostosowanie funkcji obiektów dla turystyki, przez dbałość o stan techniczny i estetykę zabytków i otoczenia.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego przyjęto, że:

- ścisłej ochronie konserwatorskiej powinny podlegać tereny, na których zachowały się zespoły przestrzenne wpisane do rejestru zabytków. Celem takich działań jest zachowanie ich historycznego charakteru oraz zapewnienie ochrony i rewaloryzacji;
- należy chronić historyczne układy ruralistyczne oraz zespoły sakralne, pałacowo – parkowe, folwarki, zabytkowe budynki mieszkalne, gospodarcze, szkoły, wiatraki, młyny, gorzelnie i inne elementy specyficzne dla architektury wiejskiej np.: krzyże, kapliczki;
- należy przestrzegać wytycznych konserwatorskich w zakresie nie tylko poszczególnych

obiektów objętych ochroną, ale również zasad zagospodarowania zabytkowych układów urbanistycznych;

- należy „odkryć” lokalną architekturę wiejską i zapewnić możliwość wprowadzenia tradycyjnych gabarytów, form dachów, detali i rozwiązań materiałowych do obiektów o współczesnych standardach;
- chronić krajobraz, a w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczych i kulturowych wykluczyć realizację obiektów, które charakterem kolidują z otoczeniem;
- szanować kształtowaną tradycyjnie różnorodność form osadnictwa wiejskiego;
- wydobyć w układzie przestrzennym elementy kompozycji urbanistycznej: dominant przestrzennych, osi widokowych, ekspozycji, dolin, skarp, charakterystycznych form terenowych, grup zieleni, alei.

2.1.3. Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008 – 2011

Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008 – 2011 przyjęty został przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XVIII/243/07 z dnia 17 grudnia 2007 roku. Sporządzany jest na okres 4 lat przez zarząd województwa. Przyjmowany jest do realizacji przez sejmik wojewódzki po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Co dwa lata zarząd województwa przedstawia sejmikowi województwa sprawozdanie z realizacji tego programu. Sprawozdanie to przedstawiane jest również Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu opieki nad zabytkami.

Program opieki nad zabytkami ma na celu, w szczególności:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego łącznie z uwarunkowaniem ochrony przyrody i równowagi ekologicznej
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami
- określanie współpracy z właścicielami zabytków eliminujących sytuacje konfliktowe zwią-

zane z wykorzystywaniem zabytków

- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

2.1.4. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym

Na terenie gminy wskazano następujące obszary podlegające ochronie prawnej na podstawie przepisów o ochronie przyrody z uwagi na ich walory przyrodnicze:

Obszar chronionego krajobrazu - Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy - na podstawie Rozporządzenia Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Piłskiego Nr 11/89, poz. 95) utrzymany rozporządzeniem Nr 5/98 Wojewody Piłskiego z dnia 15 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w woj. Piłskim. Ww. rozporządzenia zostały utrzymane w mocy Obwieszczeniem Wojewody Wielkopolskiego z dnia 24.03.1999 r.

Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000

Użytek ekologiczny „Żurawina” w Ciosańcu powołany Uchwałą Rady Miejskiej w Okonku nr XX/121/2000 z 26 maja 2000 r.

Rezerwaty:

„Wrzosowiska w Okonku” o pow. 302 ha, „Ols nad Czarną” o pow. 118 ha

2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie powiatu.

2.2.1. Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Złotowskiego na lata 2007 -2013

Jest to dokument przyjęty Uchwałą Nr X/43/2007 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 27 czerwca 2007 roku. „Strategia” formułuje potencjał i możliwości powiatu oraz przedstawia wizję, kierunki działania i warianty jego rozwoju. Stanowi instrument planowania, organizowania i realizowania przedsięwzięć oraz jest podstawą do tworzenia programów finansowania z udziałem środków zewnętrznych. „Strategia” nie uwzględniła włączenia zabytków w rozwój Powiatu w planowanym okresie. Jedynie w obszarze Społeczność jako jeden z kierunków działania zapisano: „ z inventaryzowaniem zasobów kulturowych oraz zabezpieczeniem obiektów o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa narodowego” Dokument ten nie formułuje wniosków dotyczących wykorzystania zabytków jako jednego z ważnych elementów podnoszących atrakcyjność powiatu oraz sprzyjających rozwojowi turystyki na jego terenie.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Okonek.

Gmina Okonek stanowi najdalej wysuniętą na północ gminę powiatu złotowskiego, a tym samym

województwa wielkopolskiego. Krzyżują się tu drogi krajowe: Poznań - Koszalin i Gorzów Wlkp. - Gdańsk. Przebiega przez nią także ważny szlak kolejowy łączący południe kraju ze środkowym wybrzeżem. Obszar gminy stanowią w 44% użytki rolne a w 42% - lasy. Gmina ma charakter rolniczo-przemysłowy. Największym walorem gminy są lasy i jeziora gdyż leży ona na skraju Pojezierza Wałecko-Drawskiego. Siedziba Urzędu Miejskiego mieści się w centralnie usytuowanym mieście Okonku.

Po raz pierwszy miejscowość ta wzmiankowana była w 1547 r. jako folwark należący do Jakuba Münchow, książęcego marszałka dworu i radcy. Tenże w tym właśnie roku przekazał ów folwark księciu zachodniopomorskiemu Barnimowi X. Z inicjatywy Barnima X, najpewniej w 1554 roku, założona została na miejscu folwarku wieś. Osada ta została rozpostarta na lekko pagórkowatym terenie, stanowiącym morenę denną, u podnóża wypiętrzających się od strony północnej wzniesień, z których największe to Góra Teclawska. Okonek jako wieś książęca rozwijał się w 2. połowie XVI oraz w początkach XVII stulecia, aż do czasu wojen szwedzkich. Z uwagi na dogodne położenie na skrzyżowaniu dwóch ważnych szlaków handlowych – tzw. traktu marchijskiego, wiodącego z terenów nowomarchijskich ku obszarom pruskim (ob. ulice Leśna i Niepodległości) oraz przebiegającego południkowo traktu z Wielkopolski w kierunku Pomorza (ob. ulica Szczecińska) – osada zyskała rangę lokalnego ośrodka targowego. W końcu XVI stulecia na wschodnim krańcu osady wybudowano drewniany kościół ewangelicki. Wokół tego zboru wytyczono w 1615 roku niewielki czworoboczny rynek, przyległy od południa do dawnego traktu marchijskiego. W połowie XVII stulecia wieś uległa znaczącemu zniszczeniu na skutek pożaru mającego miejsce w 1658 roku w czasie wojny ze Szwecją. Świadectwem wspomnianych zniszczeń jest potwierdzony źródłowo fakt budowy w 1663 roku nowego kościoła, o konstrukcji ryglowej, z wieżą. Kościół ten stanął na miejscu starego. Z uwagi na spowodowane pożarem zniszczenia struktury osadniczej wieś nie rozwijała się przestrzennie, a jedynie odbudowywano jej zabudowę. W omawianym czasie, tj. w połowie XVII stulecia, Okonek wraz z całą ziemią szczecińską wszedł w posiadanie Brandenburgii. Ostatnie cztery dekady XVII oraz XVIII wiek to czas, kiedy wieś powoli odradzała się gospodarczo. Podstawą gospodarki tego ośrodka stało się sukiennictwo oparte na systemie manufakturowym. Poza tą gałęzią gospodarki mieszkańcy Okonka zajmowali się także innymi rzemiosłami oraz rolnictwem. W 1720 roku ziemia szczecińska, a wraz z nią Okonek, włączone zostały w granice państwa pruskiego. W celu podniesienia rangi osady książę pruski Fryderyk Wielki wydał w 1753 roku dokument, na mocy którego mieszkańcy uzyskali wolność osobistą i uprawianą ziemię na własność, zaś rok później nadał Okonkowi przywilej miejski oparty na prawie lubeckim. W

okresie XVIII oraz w początkach XIX wieku Okonek stał się jednym z ważniejszych w regionie ośrodków sukienniczych, obok Kalisza Pomorskiego, Miastka, Złocieńca i Czaplinka. W momencie lokacji miasta wystawiono na rynku ratusz. Pojawiła się także zabudowa po północnej stronie dawnego traktu marchijskiego, w ciągu ulicy Niepodległości. Zabudowania skupione zostały w dwa kwartały rozdzielone drogą ku Szczecinkowi (ob. ulica Szczecińska). Z opisu miasta z 1784 roku wiemy że, poza ratuszem, znajdowały się w mieście budynek akcyzy i gospoda, dwa młyny zbożowe oraz jeden młyn foluszowy, cegielnia, a także 139 budynków mieszkalnych, z których 22 krytych było dachówką, pozostałe zaś słomą. Na przełomie XVIII i XIX wieku – jak wiemy z niemieckich źródeł kartograficznych z tego czasu – zagospodarowano na potrzeby miasta tereny usytuowane po prawym brzegu rzeki Czarnej, w ciągu obecnej ulicy Lipowej. Dalsza rozbudowa przestrzenne miasta nastąpiła na przełomie wieków XIX/XX.

W latach 1854–1855 wystawiono na rynku nowy ceglany kościół ewangelicki, w stylu neoromańskim. Świątynia ta w 1945 roku przekształcona została na kościół rzymskokatolicki i jako parafia uzyskała wówczas wezwanie Najświętszej Maryi Panny od Wypokupu Niewolników. Przy ulicy Cmentarnej funkcjonowały stary i nowy cmentarz ewangelicki, które założone zostały w XIX stuleciu. Gmina żydowska posiadała kirkut w kwartale pomiędzy ulicami Brzozową, Leśną i Chłopickiego, synagogę zaś nieopodal, na trójkątnym placu u zbiegu ulic 1 Maja, Leśnej, Chłopickiego i Niepodległości. Szkoła miejska zlokalizowana była przy ulicy Niepodległości 23 i 24. Przetrwiała do dzisiaj, wybudowana została w 1 ćwierci XX wieku. W sąsiedztwie szkoły, w zbliżonym czasie wybudowano pocztę (ul. Niepodległości 21). Wcześniej, gdyż w 1883 roku wybudowany został, również przy ulicy Niepodległości, na miejscu starego nowy ratusz (ul. Niepodległości 53). Wybudował go miejscowy murarz i cieśla Gustaw Martin, nadając budynkowi eklektyczny „kostium architektoniczny”. W obiekcie tym znalazł siedzibę także sąd okręgowy. Za ratuszem powstało wówczas również więzienie miejskie. Z przełomu XIX i XX wieku pochodzi zespół młyna Bąk usytuowany przy ulicy Lipowej 47 i 48, zaś z 1 ćwierci XX wieku zespół dworsko-folwarczny Tannhausen, zlokalizowany przy ulicy Kolejowej 16 oraz ul. Stawowej 23 i 25. W 1912 roku na szczycie Góry Teclawskiej wybudowano wieżę widokową zw. Wieżą Teclawa.

Większość przetrwałej historycznej zabudowy Okonka posiada charakter mieszkalny. Najstarsze zabudowania pochodzą z 2 połowy XIX wieku. Zlokalizowane są one przy ulicach Chłopickiego, Chojnickiej, Leśnej, Lipowej, 1 Maja, Niepodległości, Szczecińskiej oraz na Placu Wolności. Z przełomu XIX i XX wieku pochodzą domy przy ulicach Chrobrego, Leśnej i Niepodległości. Przeważającą

część zabudowy mieszkalnej stanowią domy wybudowane w 1 połowie XX stulecia. Usytuowane są one przy ulicach Chłopickiego, Chrobrego, Kolejowej, Leśnej, Lipowej, 1 Maja, Niepodległości, Poznańskiej, Szczecińskiej i Wojska Polskiego. Zachowana zabudowa mieszkalna to w dominującym stopniu budynki parterowe, w typie wolnostojącym lub tworzące zwartą zabudowę. W zakresie repertuaru form architektonicznych zabudowa mieszkalna Okonka cechuje się bardzo skromnymi rozwiązaniami, rzadko sięgającymi do kostiumów historycznych redagowanych w wariacie prowincjonalnym, częściej nawiązuje ona do cech stylowych wczesnomodernistycznych lub modernistycznych, a najczęściej pozbawiona jest jakichkolwiek cech stylowych.

Obszar Okonka kształtujący się przez około 450 lat ukazuje nieprzerwaną ciągłość procesów rozwojowych tego ośrodka, najpierw jako wsi, a następnie od 1754 roku jako miasta. Każdy etap jego rozwoju, tj. osadnictwa przedlokacyjnego, lokacji miasta, rozwoju obszarowego w XIX i w 1 połowie XX wieku, jest dobrze czytelny. W mieście zachowało się wiele przykładów historycznego zagospodarowania tego terenu, w tym także obiektów budowlanych od 2 połowy XIX w. lata po 20–30 XX wieku.

Dobry stan zachowania poszczególnych elementów struktury urbanistycznej: ulic, częściowo podziałów parcelacyjnych, architektury sakralnej, mieszkalnej, użyteczności publicznej i gospodarczo-przemysłowej oraz czytelność ich genezy postrzeganej w kontekście lokalnym i regionalnym, stawia ten ośrodek miejski w grupie cennych zespołów urbanistycznych tworzących dziedzictwo kulturowe Wielkopolski. Opisany wyżej układ urbanistyczny wpisany jest do rejestru zabytków pod numerem 682/Wlkp/A decyzją WWKZ z dnia 1.07.2008 r. Poza tym na jego obszarze nie ma obiektów zabytkowych objętych indywidualnym wpisem do reje-

stru zabytków.

Ponadto na terenie gminy Okonek znajduje się dawne miasto Lędyczek. Już w średniowieczu za czasów książąt pomorskich istniał tu prawdopodobnie gród. Na tym miejscu Krzyżacy wzniesli zamek. Wieś ta po raz pierwszy wzmiankowana była w 1447 r. Rok wcześniej Lędyczek wrócił w granice Polski i jako wieś królewska wszedł w skład starostwa człuchowskiego w województwie pomorskim. W roku 1772 ponownie został zajęty przez Prusaków. Prawa miejskie otrzymał w końcu XVIII wieku bądź na początku wieku XIX. W 1945 r. Lędyczek powrócił do Polski. Do końca 1972 r. był najmniejszym miastem w Polsce i jednym z najmniejszych w Europie - liczył 440 mieszkańców. Układ urbanistyczny Lędyczka także został wpisany do rejestru zabytków pod numerem 683/Wlkp/A decyzją WWKZ z dnia 15.07.2008 r.

Najcenniejszym zabytkiem gminy jest drewniany kościół p.w. św. Kazimierza w Brokęcinie. Wzniesiony on został pod koniec XVI wieku. Kolejną drewnianą zabytkową świątynią jest szachulcowy kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Lotyniu. Powstał on w roku 1734 jako kościół protestancki. Świątynia w Węgorzewie powstała w roku 1791 również dla ludności ewangelickiej. Ponadto do rejestru zabytków z terenu gminy wpisane są XIX – wieczne kościoły ewangelickie w Borucinie, Ciośniańcu, Pniewie i Lubnicy.

Na terenie gminy rozpoznano 5 historycznych układów ruralistycznych. Największy z nich to układ widlicowy wsi Lotyń powstałej w 1585 r. Na przełomie XV/XVI wieku powstała wieś Brokęcino. Pniewo lokowano w roku 1568, zaś Węgorzewo to wieś okoliczna założona przez wolnych chłopów kaszubskich w XVI wieku.

ZASOBY ZABYTKÓW W MIEŚCIE I GMINIE

TYP OBIEKTU			MUROWANY	DREWNIANY	W TYM WPISANY DO REJESTRU
1. UKŁADY URBANISTYCZNE	ilość	2	x	x	2
2. UKŁADY RURALISTYCZNE	ilość	5	x	x	-
3. ZABUDOWA MIESZKALNA			367	31	
4. OBIEKTY SAKRALNE					
a) kościoły romańskie					
b) kościoły gotyckie					
c) kościoły nowożytne XVI – XVIII w.				4	4
d) kościoły XIX w. – 1945 r.			6	1	3
e) klasztory					
f) synagogi, bóżnice					
g) kaplice, dzwonnice, bramy, ogrodzenia inne			5	3	
5. BUDOWNICTWO OBRONNE					
a) zamki i ich relikty					

b) miejskie mury obronne			
c) fortyfikacje nowożytne i późniejsze			
6. OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ			
a) ratusze			
b) budynki adm. publ., sądy, banki, poczty	3		
c) szkoły	6		
d) leśniczówki i gajówki	1		
e) karczmy i zajazdy			
f) inne (wieża widokowa)	1		
7. OBIEKTY PRZEMYSŁOWE I GOSPODARCZE			
a) zakłady przemysłowe	1		
b) dworce kolejowe z zespołami bud.			
c) spichrze, magazyny, stodoły	6	2	
d) młyny			
e) gorzelnie i browary			
f) młeczarnie			
g) kuźnie			
h) wiatraki			
i) wieże ciśnień			
j) inne (bud. gosp., obory, chlewy)	24	8	
8. PAŁACE I DWORY	5		
9. ZESPOŁY FOLWARCZNE	10		
a) stodoły	3		
b) spichrze			
c) obory	5		
d) stajnie	4		
e) chlewnie	2		
f) owczarnie			
g) kuźnie			
h) wagi			
i) inne magazyny	2		
j) gorzelnie i browary	3		
k) inne (oficyny, domy folwarczne)	28		
10. PARKI ilość	8	x	x
a) altany, lodownie, inne elem. małej arch.			
b) bramy i ogrodzenia			
11. CMENTARZE	ilość		wpisanych do rejestru
a) rzymsko-katolickie	10	x	
b) ewangelickie	18	x	1
c) prawosławne		x	
d) żydowskie	1	x	
e) inne (rodowe)	1	x	
12. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	ilość ogółem		Wpisanych do rejestru
a) grodziska	1	x	1
b) osady	463	x	x
c) cmentarzyska	16	x	1
d) inne	5	x	x
13. INNE			
a) transformator	1		
b) elektrownia wodna	1		

Źródło: Raport o stanie zabytków w mieście i gminie Okonek – Piła, maj 2004 r.

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchomości o najwyższym znaczeniu dla gminy Okonek – wpisane do rejestru zabytków (wykaz).

BORUCINO

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolickiego, filialny, p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z terenem przykościelnym – 1856, restaurowany po 1945 r., nr rej. 438/Wlkp/A z dnia 14.12.2006

BROKĘCINO

- kościół katolicki filialny, p.w. św. Kazimierza – koniec XVI wieku, nr rejestru A-61/3 z dnia 4.12.1954r., obecnie nr 648/Wlkp/A

CIOSANIEC

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolickiego, filialny, p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z terenem przykościelnym – 1872, nr rej. 438/Wlkp/A z dnia 14.12.2006

LĘDYCZEK

- układ urbanistyczny – nr rej. 683/Wlkp/A z dnia 15.07.2008 r.

LOTYŃ

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolickiego, parafialny, p.w. Wniebowzięcia NMP – 1734 r., nr rejestru A-23/81 z dnia 25.05.1959 r.

LUBNICA

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolickiego, filialny p.w. MB Częstochowskiej z k. XVIII wieku, rozebrany i odbudowany w 1976 r., nr rejestru A-25/444 z dnia 19.03.1965 r.

OKONEK

- układ urbanistyczny – nr rej. 682/Wlkp/A z dnia 01.07.2008 r.

PNIEWO

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolickiego, parafialny, p.w. św. Jana Chrzciciela z 1842 r. wraz z cmentarzem przykościelnym, nr rejestru 70/Wlkp/A z dnia 21.11.2001 r.

WĘGORZEWO

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolickiego, filialny, p.w. św. Stanisława Bpa – 1791 r., nr rejestru A-340/53 z dnia 9.05.1961 r., obecnie nr 649/Wlkp/A

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości wskazanych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. (Obiekty podkreślone wpisane do rejestru zabytków wyszczególnione w punkcie 3.1.)

Stan na rok 2001. Aktualizacja polegająca na wykreśleniu obiektów już nie istniejących, zaktualizowaniu adresów oraz włączeniu obiektów nie ujętych jeszcze w wojewódzkiej ewidencji zabytków zostanie wykonana podczas realizacji gminnej ewidencji zabytków w porozumieniu z WUOZ – Delegatura w Pile.

ANIELIN

1. ZAGRODA, bez n-ru:

- a) dom, mur./drewno, pocz. XX,

- b) obora, mur., 1939,
- c) stodoła, mur., 1927.

2. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.

BABI DWÓR

3. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.

BORKI

4. ZESPÓŁ DWORSKO-OGRODOWO-FOLWARCZNY:

- a) czworak, ob. dom Nr 5, mur., 4 ćw. XIX,
- b) dwojak, ob. dom Nr 9, mur., 4 ćw. XIX,
- c) budynek gospodarczy (stodoła, obora, chlewnia, stajnia, magazyn zbożowy) ob. część budynku stanowi mieszkanie, mur., 1 ćw. XX,
- d) ogród, 2 poł. XIX.

5. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, pocz. XX.

BORUCINO

6. KOŚCIÓŁ EWANG., OB. RZYMSKO-KATOLICKIEGO, PARAFIALNY, P.W. WNEBOWZIĘCIA NMP,

mur., 1856, restaur. po 1945.

7. SZKOŁA, Nr 6, mur., pocz. XX.

8. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX.

11. DOM Nr 2, mur., 4 ćw. XIX.

12. DOM Nr 3, mur., 2 poł. XIX.

13. DOM Nr 7, ob. Przedszkole, mur., 1 ćw. XX.

14. DOM Nr 8, mur., 2 poł. XIX.

15. DOM Nr 12, mur., k. XIX.

16. DOM Nr 13, mur., poł. XIX.

17. DOM Nr 15, mur., k. XIX.

18. DOM Nr 26, mur., pocz. XX.

19. DOM Nr 39, mur., pocz. XX.

20. DOM Nr 42, mur., k. XIX.

21. DOM Nr 43, mur., k. XIX.

22. DOM Nr 44, mur., k. XIX.

BROKĘCINO

23. KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. ŚW. KAZIMIERZA, drewno, XVI.

24. SZKOŁA, ob. dom Nr 21, mur., ok.1910.

25. ZESPÓŁ DWORSKO-OGRODOWO-FOLWARCZNY:

- a) dwór, mur., k. XIX,
- b) spichlerz, ob. dom Nr 14, mur., 2 poł. XIX,
- c) gorzelnia, ob. dom Nr 17, mur., 2 poł. XIX.
- d) dom Nr 40, mur., pocz. XX,
- e) dom Nr 42, mur., 4 ćw. XIX,
- f) magazyn, ob. dom, mur., 4 ćw. XIX,
- g) transformator, mur., pocz. XX,
- h) ogród, 2 poł. XIX.

26. CMENTARZ EWANGELICKO/KATOLICKI, nieczynny, k. XVI.

27. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX.

28. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, 2 poł. XIX.

29. ZAGRODA Nr 8:

- a) dom, mur., pocz. XX,
 - b) budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX.
29. DOM Nr 4, mur., 1 ćw. XX.
30. DOM Nr 5, mur., 1 ćw. XX.
31. DOM Nr 6, mur., 1 ćw. XX.
32. DOM Nr 7, mur., 1 ćw. XX.
33. DOM Nr 10, mur., 1924.
34. DOM Nr 22, mur., XIX/XX.
35. DOM Nr 31, mur., 1 ćw. XX.
36. DOM Nr 33, mur., 1 ćw. XX.
37. DOM Nr 34/35, mur., ok. 1930.
38. DOM Nr 36, mur., 1 ćw. XX.
39. OM Nr 38, mur., pocz. XX.
40. DOM Nr 39, mur., pocz. XX.
41. DOM, bez n-ru, mur., pocz. XX.
42. BUDYNEK GOSPODARCZY, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.
43. STODOŁA, bez n-ru, mur./drewno, 4 ćw. XIX.

BROKĘCINO (CZERSK)

44. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, 2 poł. XIX.
45. PARK, XIX.

BRZOZÓWKA

46. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- a) dwór, ob. Nr 3, mur., pocz. XX,
- b) dom pracowników folwarcznych Nr 1, mur./drewno, pocz. XX,
- c) dom pracowników folwarcznych Nr 2, mur./drewno, pocz. XX,
- d) stodoła, mur./drewno, pocz. XX.

CHWALIMIE

47. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA FILIALNEGO P.W. ŚW. STANISŁAWA SZCZEPANOWSKIEGO:

- a) kościół, mur., 1868,
 - b) dzwonnica, drewno, k. XIX.
48. DOM Nr 1, mur., k. XIX.
49. DOM Nr 3, mur., k. XIX.
50. DOM Nr 4, mur., k. XIX.
51. DOM Nr 5, mur., 1 ćw. XX.
52. DOM Nr 7, mur., k. XIX.
53. DOM Nr 8, mur., 1 ćw. XX.
54. DOM Nr 10, mur., 1 ćw. XX.
55. DOM Nr 11, mur., 4 ćw. XIX.
56. DOM Nr 12, mur., 1 ćw. XX.
57. DOM Nr 20, mur., k. XIX.
58. DOM Nr 26, mur., 1 ćw. XX.
59. DOM Nr 28, mur., 1 ćw. XX.
60. DOM Nr 30, mur., 1 ćw. XX.
61. DOM Nr 33, mur., XIX/XX.
62. DOM Nr 34, mur., XIX/XX.
63. DOM Nr 35, mur., 2 poł. XIX.
64. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.
65. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.
66. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.
67. DOM, bez n-ru, mur., pocz. XX.

CIOŚANIEC

68. KOŚCIÓŁ EWANG., OB. RZYMSKO-KATOLICKIEGO, FILIALNY p.w. WNIĘBOWIĘCIA NMP z terenem przykościelnym, 1872-1874

69. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX.

70. ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWO-FOLWARCZNY:

- a) budynek inwentarski, ob. dom, mur., poł. XIX,
- b) transformator, mur., poł. XIX,
- c) dom robotników folwarcznych Nr 66, mur., poł. XIX,
- d) dom robotników folwarcznych Nr 67, mur., poł. XIX,
- e) dom robotników folwarcznych Nr 77, mur., poł. XIX,
- f) dom robotników folwarcznych Nr 78, mur., poł. XIX,
- g) dom robotników folwarcznych Nr 48, mur., poł. XIX,
- h) dom robotników folwarcznych Nr 79, mur., poł. XIX,
- i) dom robotników folwarcznych Nr 80, mur., poł. XIX,
- j) dom robotników folwarcznych Nr 81, mur., poł. XIX,
- k) dom robotników folwarcznych Nr 50, mur., poł. XIX,
- l) szkoła, ob. dom mieszkalny Nr 51, mur., poł. XIX.

71. ZAGRODA Nr 8:

- a) dom, mur., XIX/XX,
- b) stodoła, mur./szach., k. XIX.

72. ZAGRODA Nr 10:

- a) dom, mur./szach., k. XIX,
- b) budynek gospodarczy, mur./drewno, 1 ćw. XX.

73. ZAGRODA, bez n-ru:

- a) dom, mur./szach., k. XIX,
- b) budynek gospodarczy, mur., 1925.

74. DOM Nr 1, szach., k. XIX.

75. DOM Nr 2, mur., 1 ćw. XX.

76. DOM Nr 3, mur., XIX/XX.

77. DOM Nr 5, mur., k. XIX.

78. DOM Nr 6, mur./szach., k. XIX.

79. DOM Nr 12, mur./drewno, XIX/XX.

80. DOM Nr 15, mur., XIX/XX.

81. DOM Nr 16, mur., k. XIX.

82. DOM Nr 18, mur., k. XIX.

83. DOM Nr 20, mur., XIX/XX.

84. DOM Nr 22, mur., 4 ćw. XIX.

85. DOM Nr 23, mur., XIX/XX.

86. DOM Nr 24, mur., XIX/XX.

87. DOM Nr 25, mur., XIX/XX.

88. DOM Nr 26, szach., 2 poł. XIX.

89. DOM Nr 27, mur., XIX/XX.

90. DOM Nr 28, mur., 1 ćw. XX.

91. DOM Nr 34, mur., XIX/XX.

92. DOM Nr 35, mur., XIX/XX.
93. DOM Nr 36, mur., XIX/XX.
94. DOM Nr 38, mur./drewno, XIX/XX.
95. DOM Nr 39, mur., XIX/XX.
96. DOM Nr 43, mur./drewno, 2 poł. XIX.
97. DOM Nr 47, mur./drewno, pocz. XX.
98. DOM Nr 48, mur., pocz. XX.
99. DOM Nr 50, mur./szach., k. XIX.
100. DOM Nr 51, mur., 1 ćw. XX.
101. DOM Nr 52, mur., XIX/XX.
102. DOM Nr 53, szach., k. XIX.
103. DOM, bez n-ru, mur., 1935.
104. BUDYNEK GOSPODARCZY, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.
105. BUDYNEK GOSPODARCZY, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.
106. BUDYNEK GOSPODARCZY, bez n-ru, mur., pocz. XX.

DRZEWICE

107. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:

- a) stodoła, mur., 2 poł. XIX,
- b) stodoła, mur., 2 poł. XIX,
- c) chlewnia – owczarnia, mur., 2 poł. XIX,
- d) stodoła, mur., 2 poł. XIX,
- e) kuźnia z domem mieszkalnym Nr 8, mur., 2 poł. XIX,
- f) stajnia, mur., 2 poł. XIX,
- g) budynek gospodarczy, mur., 2 poł. XIX,
- h) domy pracowników folwarcznych, mur., 2 poł. XIX,
- i) dom mieszkalny Nr 9, mur., 2 poł. XIX,
- j) dom mieszkalny Nr 10, mur., 2 poł. XIX,
- k) park, 2 poł. XIX.

GLINKI MOKRE

108. ZESPÓŁ CMENTARZA EWANGELICKIEGO
 - a) kaplica cmentarna, ob. kościół rzymsko – katolicki, fil. p.w. MB Królowej Polski, mur., 1895 r.
 - b) cmentarz ewangelicki, nieczynny, 1895 r.
109. ZAGRODA Nr 1:
 - a) dom, mur., 1906,
 - b) budynek gospodarczy, mur./drewno, 1 ćw. XX.
110. DOM Nr 2, mur., pocz. XX.
111. DOM Nr 3, mur., 1902.
112. DOM Nr 4, mur., 1929.
113. DOM Nr 10, mur., pocz. XX.
114. DOM Nr 11, mur., 1 ćw. XX.
115. DOM Nr 12, mur., 1 ćw. XX.
116. DOM Nr 14, mur., 1 ćw. XX.
117. DOM Nr 15, mur./szach., XIX/XX.
118. DOM Nr 17, mur./szach., k. XIX.
119. DOM Nr 18, mur., pocz. XX.
120. DOM, bez n-ru, mur., pocz. XX

GLINKI SUCHE

121. DOM Nr 4, mur., pocz. XX.

122. DOM Nr 5, mur., pocz. XX.
123. DOM, bez n-ru, mur./drewno, XIX/XX.
124. DOM, bez n-ru, mur., pocz. XX.
125. DOM, bez n-ru, mur., pocz. XX.
126. OBORA Nr 3, mur., 1 ćw. XX.

LĘDYCZEK - układ urbanistyczny

127. KOŚCIÓŁ EWANG., OB. KATOLICKIEGO, P.W. ŚW. PIOTRA I PAWŁA, mur., 1882-83.
128. CMENTARZ ŻYDOWSKI, nieczynny, pocz. XIX.
129. CMENTARZ KOMUNALNY, czynny, poł. XIX.
130. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, pocz. XIX.
131. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny, poł. XIX.
132. CMENTARZYSKO KURHANOWE – stan. Nr 5.

ul. Kopernika

132. ZAGRODA Nr 1:
 - a) dom, mur., 1 ćw. XX,
 - b) budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX.
133. DOM Nr 2, mur., pocz. XX.
134. DOM Nr 6, mur., 1 ćw. XX.
135. DOM Nr 9, mur., 1 ćw. XX.
136. DOM Nr 10, mur., 1 ćw. XX.
137. DOM Nr 12, mur., 1 ćw. XX.
138. DOM Nr 20, mur., 1 ćw. XX.
139. DOM Nr 22, ob. Przedszkole, mur., 1 ćw. XX.
140. DOM, bez n-ru, mur., pocz. XX.

ul. Kościelna

141. DOM Nr 2, mur., XIX/XX.

ul. Kościuszki

142. ZAGRODA Nr 19:
 - a) dom, mur., pocz. XX,
 - b) budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX.
143. DOM Nr 11, mur., 1 ćw. XX.
144. DOM Nr 15, mur., 1 ćw. XX.
145. DOM Nr 17, mur., pocz. XX.
146. DOM Nr 20, mur., 1 ćw. XX.
147. DOM Nr 22, mur., 1 ćw. XX.
148. DOM Nr 23, mur., 1 ćw. XX.
149. DOM Nr 25, mur., pocz. XX.
150. DOM, bez n-ru, mur., pocz. XX.
151. DOM, bez n-ru, ob. opuszczony, mur./szach., k. XIX.
152. BUDYNEK GOSPODARCZY, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.

ul. Leśna

153. DOM Nr 4, mur., 1 ćw. XX.
154. DOM Nr 6, mur., 1 ćw. XX.

ul. 20-go Lutego

155. DOM Nr 3, mur., 1 ćw. XX.
156. DOM Nr 4, mur., 1 ćw. XX.

157. DOM Nr 5, mur., 1 ćw. XX.
158. DOM Nr 6, mur., 1 ćw. XX.
159. DOM Nr 7, mur., 1 ćw. XX.
160. DOM Nr 8, mur., 1 ćw. XX.
161. DOM Nr 9, mur., 1 ćw. XX.
162. DOM Nr 13, mur., 1 ćw. XX.
163. DOM Nr 14, mur., 1 ćw. XX.
164. DOM Nr 15, mur., 1 ćw. XX.
165. DOM Nr 18, mur., 1 ćw. XX.
166. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.
- ul. Mickiewicza
167. DOM Nr 2, mur., pocz. XX.
168. DOM Nr 8, mur., 1 ćw. XX.
169. DOM Nr 10, mur., k. XIX.
- ul. Moniuszki
170. DOM Nr 1, mur., 2 poł. XIX.
171. DOM Nr 3, mur., 1 ćw. XX.
172. DOM Nr 5, ob. Szkoła, mur., 1 ćw. XX.
- ul. Piaskowa
173. DOM Nr 6, mur., k. XIX.
174. DOM Nr 14, mur., XIX/XX.
- ul. Słowackiego
175. DOM Nr 9, mur., 1 ćw. XX.
176. DOM Nr 11, mur., pocz. XX.
177. DOM Nr 13, mur., 1 ćw. XX.
- Plac Wolności
178. DOM Nr 2, mur., pocz. XX.
- ul. Złotowska
179. ZAGRODA Nr 15:
a) dom, mur., 1 ćw. XX,
b) budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX.
180. DOM Nr 1, mur., pocz. XX.
181. DOM Nr 4, mur., 1 ćw. XX.
182. DOM Nr 5, mur., pocz. XX.
183. DOM Nr 6, mur., pocz. XX.
184. DOM Nr 14, mur., k. XIX.
185. DOM Nr 16, mur., pocz. XX.
- LĘDYCZEK (DAWNICA)
186. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI,
nieczynny, pocz. XIX.
- LOTYŃ
187. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA EWANG., OB. PARA-
FIALNY P.W. WNIEBOWZIĘCIA NMP:
a) kościół, szach., 1734,
b) dzwonnica, drewno, XIX, przebud.
188. SZKOŁA, ul. Pocztowa 1, mur., 1 ćw. XX.
189. POCZTA, ul. Pocztowa 10, mur., k. XIX.
190. ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWO-FOLWAR-
CZNY:
a) czworak, ob. dom, ul. Pocztowa 3, mur., 4
ćw. XIX,
b) dwojak, ob. dom, ul. Pocztowa 9, mur., 4
ćw. XIX,
c) dwojak, ob. dom, ul. Pocztowa 11, mur., 4
ćw. XIX,
d) trojak, ob. dom, ul. Pocztowa 12, mur., 4
ćw. XIX,
e) dwojak, ob. dom, ul. Pocztowa 13, mur., 4
ćw. XIX,
f) czworak, ob. dom, ul. Pocztowa 14, mur.,
pocz. XX,
g) dwojak, ob. dom, ul. Polna 10, mur., k. XIX,
h) dwojak, ob. dom, ul. Polna 14, mur., 4 ćw.
XIX,
i) czworak, ob. dom, ul. Polna 15, mur., 4 ćw.
XIX,
j) dwojak, ob. dom, ul. Polna 18, mur., 4 ćw.
XIX,
k) dwojak, ob. dom, ul. Polna bez n-ru, mur., 4
ćw. XIX,
l) dwojak, ob. dom, ul. Polna bez n-ru, mur., 4
ćw. XIX,
ł) czworak, ob. dom, ul. Wiśniowa 1, mur.,
pocz. XX,
m) stajnia, mur., k. XIX,
n) obora, mur., pocz. XX,
o) chlewnia, ob. obora, mur., k. XIX,
p) jałownik, mur., k. XIX,
r) żrebięciarnia, mur., pocz. XX,
s) stodoła I, mur., pocz. XX,
t) stodoła II, mur./drewno, pocz. XX,
u) krochmalnia, ob. magazyn zbożowy, mur.,
pocz. XX,
w) gorzelnia, mur., 1897,
y) park, poł. XIX.
191. CMENTARZ EWANGELICKO/KATOLICKI,
czynny, poł. XIX.
192. CMENTARZ EWANGELICKO/KATOLICKI,
PRZYKOŚCIELNY, nieczynny, poł. XVIII.
- ul. Dworcowa
193. DOM Nr 6, mur., 4 ćw. XIX.
194. DOM Nr 7, mur., pocz. XX.
195. DOM Nr 8, mur., 1 ćw. XX.
196. DOM Nr 12, szach., 2 poł. XIX.
197. DOM Nr 15, mur., ok. 1930.
198. DOM, bez n-ru, mur., pocz. XX.
- ul. Pocztowa
199. DOM Nr 8, mur., 1 ćw. XX.
- ul. Polna
200. DOM Nr 1, mur., pocz. XX.
201. DOM Nr 3, mur., 1 ćw. XX.
202. DOM Nr 5, mur., 1 ćw. XX.
- ul. Szczecińska
203. ZAGRODA Nr 7:
a) dom, mur., XIX/XX,
b) stodoła, mur., 1 ćw. XX.
204. DOM Nr 1, szach., poł. XIX.
205. DOM Nr 3, mur., 1923.

- 206. DOM Nr 5, mur., XIX/XX.
- 207. DOM Nr 6, mur., pocz. XX.
- 208. DOM Nr 13, mur., 4 ćw. XIX.
- 209. DOM Nr 18, mur., 1 ćw. XX.
- 210. DOM Nr 19, mur./drewno, 2 poł. XIX.
- 211. DOM Nr 25, mur., pocz. XX.
- 212. DOM, bez n-ru, mur., XIX/XX.
- 213. DOM, bez n-ru, mur., l.30-te XX.

ul. Wiśniowa

- 214. DOM Nr 4, mur., 1 ćw. XX.
- 215. DOM Nr 5, mur., pocz. XX.
- 216. DOM Nr 9, mur., pocz. XX.

LUBNICA

217. KOŚCIÓŁ EWANG., OB. FILIALNY P.W. NARODZENIA NMP, szach., XVIII, przebud. 1976.

218. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:

- a) dwór, mur., 4 ćw. XIX,
- b) stajnia, mur., 4 ćw. XIX,
- c) obora I, mur., 4 ćw. XIX,
- d) obora II, mur., 4 ćw. XIX,
- e) dwojak, ob. dom Nr 18, mur., k. XIX,
- f) park, k. XIX.

219. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX.

220. ZAGRODA, bez n-ru:

- a) dom, mur., pocz. XX,
- b) obora, mur., pocz. XX.

221. DOM Nr 19, mur., pocz. XX.

222. DOM Nr 31, mur., pocz. XX.

223. DOM Nr 33, mur./szach., 2 poł. XIX.

224. DOM Nr 34, mur., k. XIX.

225. DOM Nr 36, mur., 1 ćw. XX.

226. DOM Nr 37, mur./szach., 2 poł. XIX.

227. MŁYN, mur., 1 ćw. XX.

LUBNICZKA

228. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- a) dom pracowników folwarcznych, ob. Nr 3, mur., 2 poł. XIX,
- b) dom pracowników folwarcznych, ob. Nr 4, mur., 2 poł. XIX,
- c) dom pracowników folwarcznych, ob. Nr 5, mur., 2 poł. XIX,
- d) budynek gospodarczy, mur., 2 poł. XIX,
- e) budynek gospodarczy, mur., 2 poł. XIX,
- f) budynek gospodarczy, mur., 2 poł. XIX.

229. ZAGRODA Nr 5:

- a) dom, mur./szach., l.20-te XX,
- b) budynek gospodarczy, mur./szach., l.20-te XX.

230. ZAGRODA Nr 6:

- a) dom, mur./szach., l.20-te XX,
- b) budynek gospodarczy, mur./szach., l.20-te XX.

231. ZAGRODA Nr 7:

- a) dom, mur./szach., l.20-te XX,
- b) budynek gospodarczy, mur./szach., l.20-te

XX.

232. ZAGRODA Nr 9:

- a) dom, mur./szach., l.20-te XX,
- b) budynek gospodarczy, mur./szach., l.20-te XX.

233. ZAGRODA Nr 14:

- a) dom, mur./szach., l.20-te XX,
- b) budynek gospodarczy, mur./szach., l.20-te XX.

234. DOM Nr 10, mur./szach., l.20-te XX.

235. DOM Nr 12, mur./szach., l.20-te XX.

236. DOM Nr 13, mur./szach., l.20-te XX.

237. DOM Nr 16, mur./szach., l.20-te XX.

238. BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 8, częściowo mieszkalny, mur./szach., l.20-te XX.

239. BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 15, mur./szach., l.20-te XX.

ŁOMCZEWO

240. KOŚCIÓŁ EWANG., OB.FILIALNY P.W. WNIEBOWSTĄPIENIA PANA JEZUSA, mur., 1874-75.

241. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:

- a) dwór, mur., k. XIX, przebud. 1975/76,
- b) dwojak, ob. dom Nr 43, mur., 1 ćw. XX,
- c) dwojak, ob. dom Nr 44, mur., k. XIX,
- d) dwojak, ob. dom Nr 46, mur., k. XIX,
- e) dwojak, ob. dom Nr 47, mur., k. XIX,
- f) dom stangreta, ob. dom Nr 48, mur., pocz. XX,
- g) czworak, ob. dom Nr 49, mur., k. XIX,
- h) stajnia, mur., 1 ćw. XX,
- i) stodoła, mur., 1 ćw. XX,
- j) park, poł. XIX.

242. GRODZISKO WCZESNOŚREDNIOWIECZNE.

243. CMENTARZ EWANGELICKO/KATOLICKI, PRZYKOŚCIELNY, nieczynny, 1875.

244. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, pocz. XX.

245. ZAGRODA Nr 10:

- a) dom, mur., 1897,
- b) chlewnia, mur., k. XIX.

246. ZAGRODA Nr 18:

- a) dom, mur., 1 ćw. XX,
- b) obora, mur., 1 ćw. XX.

247. ZAGRODA Nr 21:

- a) dom, mur., 1 ćw. XX,
- b) obora, mur., 1 ćw. XX.

248. ZAGRODA Nr 23:

- a) dom, mur., 1 ćw. XX,
- b) obora, mur., 1 ćw. XX.

249. ZAGRODA Nr 26:

- a) dom, mur./szach., k. XIX,
- b) obora, mur., 1906.

250. ZAGRODA Nr 30:

- a) dom, mur., 1 ćw. XX,
- b) budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX.

251. DOM Nr 4, mur., 1 ćw. XX.

252. DOM Nr 5, mur., 1 ćw. XX.

- 253. DOM Nr 15, szach., poł. XIX.
- 254. DOM Nr 20, mur., 1 ćw. XX.
- 255. DOM Nr 22, mur., XIX/XX.
- 256. DOM Nr 25, mur., pocz. XX.
- 257. DOM Nr 27, mur., k. XIX.
- 258. DOM Nr 33a, mur., poł. XIX.
- 259. DOM Nr 33b, mur., poł. XIX.
- 260. DOM Nr 35, mur., 1911.
- 261. DOM Nr 36, mur., k. XIX.
- 262. DOM Nr 39, mur., XIX/XX.
- 263. DOM Nr 56, mur., 1 ćw. XX.
- 264. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.
- 265. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.
- 266. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.
- 267. BUDYNEK GOSPODARCZY, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.

ŁOMCZEWO (KOLONIA)

- 268. DOM bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.

OKONEK – układ urbanistyczny

- 269. KOŚCIÓŁ EWANG., OB. RZYMSKO-KATOLICKIEGO, PARAFIALNY P.W. NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY OD WYKUPU NIEWOLNIKÓW, mur., 1856.

270. ZESPÓŁ SĄDU:

- a) sąd, ob. UM, ul. Niepodległości 53, mur., 1883,
- b) areszt, ob. UM, ul. Niepodległości 53b, mur., pocz. XX.

- 271. SZKOŁA, ul. Niepodległości 23, mur., pocz. XX.

- 272. SZKOŁA, ul. Niepodległości 24, mur., l.20-te XX.

- 273. POCZTA, ul. Niepodległości 21, mur., k. XIX.

- 274. OGRODNICTWO, ob. Pomorskie Zakłady Przemysłu Wełnianego, ul. Niepodległości 30, mur., ok.1925.

275. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- b) dwór, mur., 1 ćw. XX,
- c) oficyna dworska, ul. Stawowa 23, mur., 1 ćw. XX,
- d) budynek inwentarski, ob. warsztaty, mur., 1 ćw. XX,
- e) dom córki właściciela, ob. dom, mur., 1 ćw. XX,
- f) trafostacja, mur., 1 ćw. XX.

276. ZESPÓŁ MŁYŃSKI BĄK:

- a) młyn, ob. dom, mur./szach., XIX,
- b) dom właściciela młyna, ul. Lipowa 1, mur., XIX,
- c) stajnia, mur., 2 poł. XIX,
- d) chlewnia z magazynem zbożowym, mur., XIX,
- e) stodoła, mur., XIX,
- f) dom pracowników majątku, ul. Lipowa 2, mur., XIX,
- g) budynek gospodarczy, mur., XIX.

- 277. WIEŻA WIDOKOWA, przy drodze do Loty-

nia, mur., XIX/XX.

- 278. KAPLICA CMENTARNA, mur., l.30-te XX.

279. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, ul. Cmentarna, poł. XIX.

280. CMENTARZ KOMUNALNY, nieczynny, ul. Cmentarna, poł. XIX.

281. CMENTARZ KOMUNALNY, czynny, ul. Cmentarna, 1950.

ul. Chłopickiego

- 282. DOM Nr 1, mur., 2 poł. XIX.
- 283. DOM Nr 2, szach., 2 poł. XIX.
- 284. DOM Nr 5, mur., 2 poł. XIX.
- 285. DOM Nr 6, mur., 2 poł. XIX.
- 286. DOM Nr 9, mur., 1 ćw. XX.
- 287. DOM Nr 11, mur., l.30-te XX.
- 288. DOM Nr 12, mur., l.30-te XX.
- 289. DOM Nr 14, mur., pocz. XX.
- 290. DOM Nr 17, mur., l.30-te XX.
- 291. DOM Nr 18, mur., l.30-te XX.
- 292. DOM Nr 19, mur., l.30-te XX.
- 293. DOM Nr 20/21, mur., 1 ćw. XX.
- 294. DOM Nr 22, mur., l.30-te XX.
- 295. DOM Nr 23, mur., l.30-te XX.
- 296. DOM Nr 26, mur., l.30-te XX.
- 297. DOM Nr 29, mur., l.30-te XX.
- 298. DOM Nr 32, mur., pocz. XX.
- 299. DOM Nr 33, mur., 1 ćw. XX.
- 300. DOM Nr 36, mur., 1920.
- 301. DOM Nr 37, mur., 1 ćw. XX.
- 302. DOM Nr 40, mur., 2 poł. XIX.
- 303. DOM Nr 43, mur., pocz. XX.
- 304. DOM Nr 44, mur., pocz. XX.
- 305. DOM Nr 47, mur., 2 poł. XIX.

ul. Chojnicka

- 306. DOM Nr 1, mur., k. XIX.

ul. Chrobrego

- 307. DOM Nr 4/3, mur., pocz. XX.
- 308. DOM Nr 6, mur., ok. 1930.
- 309. DOM Nr 7, mur., ok. 1930.
- 310. DOM Nr 8/9, mur., ok. 1930.
- 311. DOM Nr 10, mur., ok. 1930.
- 312. DOM Nr 11, mur., ok. 1930.

ul. Kolejowa

- 313. DOM Nr 2, mur., ok. 1930.
- 314. DOM Nr 4/6, mur., ok. 1930.
- 315. DOM Nr 16, ob. Nadleśnictwo, mur., k. XIX.
- 316. DOM Nr 34, mur., ok. 1930.
- 317. DOM Nr 36, mur., ok. 1930.
- 318. DOM Nr 41, mur., l.30-te XX.
- 319. DOM Nr 46, mur., l.30-te XX.
- 320. DOM Nr 50, mur., l.30-te XX.
- 321. DOM Nr 58, mur., l.30-te XX.
- 322. DOM Nr 62, mur., l.20-te XX.
- 323. DOM Nr 66, mur., l.20-te XX.
- 324. DOM Nr 68, mur., l.30-te XX.

325. DOM Nr 79, mur., 1924.
326. DOM, bez n-ru, mur., l.30-te XX, na rogu ul.
Poznańskiej.

ul. Leśna

327. ZAGRODA Nr 33:
a) dom, mur., pocz. XX,
b) stodoła, mur./szach., k. XIX.
328. DOM Nr 4, mur., ok. 1930.
329. DOM Nr 7, mur./drewno, 1 ćw. XX.
330. DOM Nr 11, mur., 2 poł. XIX.
331. DOM Nr 12, mur., 4 ćw. XIX.
332. DOM Nr 13, mur., 4 ćw. XIX.
333. DOM Nr 14/15, mur., k. XIX.
334. DOM Nr 17, mur., pocz. XX.
335. DOM Nr 20, mur., 1 ćw. XX.
336. DOM Nr 36, mur., k. XIX.
337. DOM Nr 37, mur./szach., 4 ćw. XIX.
338. DOM Nr 38, mur., 4 ćw. XIX.
339. DOM Nr 39, mur., pocz. XX.
340. DOM Nr 42, mur., pocz. XX.
341. DOM Nr 44, mur., 1 ćw. XX.

ul. Lipowa

342. DOM Nr 1d, mur., l.30-te XX.
343. DOM Nr 1e/1f, mur., ok. 1930.
344. DOM Nr 3, mur., k. XIX.
345. DOM Nr 4, mur., pocz. XX.
346. DOM Nr 5, mur., 4 ćw. XIX.
347. DOM Nr 8, mur., 1 ćw. XX.
348. DOM Nr 10, mur., ok.1930.
349. DOM Nr 12, mur., l.20-te XX.
350. DOM Nr 16, mur., 2 poł. XIX.
351. DOM Nr 17, mur., XIX/XX.
352. DOM Nr 20, mur., 1 ćw. XX.
353. DOM Nr 22, mur., k. XIX.
354. DOM Nr 24, szach., 2 poł. XIX.
355. DOM Nr 25, mur., 4 ćw. XIX.
356. DOM Nr 26, mur., 1 ćw. XX.
357. DOM Nr 35, mur., pocz. XX.
358. DOM Nr 36, mur., l.20-te XX.
359. DOM Nr 39a, mur., 1910.

ul. 1-go Maja

360. DOM Nr 1, mur., k. XIX.
361. DOM Nr 3, mur., k. XIX.
362. DOM Nr 4, mur., 2 poł. XIX.
363. DOM Nr 6, mur., k. XIX.
364. DOM Nr 7, mur., 2 poł. XIX.
365. DOM Nr 10, mur., 2 poł. XIX.
366. DOM Nr 14, mur., k. XIX.
367. DOM Nr 30, mur., pocz. XX.
368. DOM Nr 40, mur., 2 poł. XIX.

ul. Niepodległości

369. DOM Nr 2, szach., k. XIX.
370. DOM Nr 3, mur., 2 poł. XIX.
371. DOM Nr 5, mur., 2 poł. XIX.
372. DOM Nr 6, mur., k. XIX.
373. DOM Nr 7, mur., k. XIX.

374. DOM Nr 16, mur., 4 ćw. XIX.
375. DOM Nr 16a, mur., 1 ćw. XX.
376. DOM Nr 17, mur., 4 ćw. XIX.
377. DOM Nr 25, mur., 4 ćw. XIX.
378. DOM Nr 29, mur., pocz. XX.
379. DOM Nr 34, mur., 1 ćw. XX.
380. DOM Nr 37, mur., k. XIX.
381. DOM Nr 47, mur., pocz. XX.
382. DOM Nr 49, mur., 4 ćw. XIX.
383. DOM Nr 52, mur., 4 ćw. XIX.
384. DOM Nr 53a, mur., pocz. XX.
385. DOM Nr 57, mur., k. XIX.
386. DOM Nr 58, mur., 2 poł. XIX.
387. DOM Nr 63, mur., l.30-te XX.
388. DOM Nr 66, mur., k. XIX.
389. DOM Nr 68, mur., l.30-te XX.
390. DOM Nr 69, mur., l.30-te XX.
391. DOM Nr 72, mur., l.30-te XX.
392. DOM Nr 73, mur., ok.1930.
393. DOM Nr 75, mur., l.30-te XX.

ul. Poznańska

394. DOM Nr 1, mur., l.30-te XX.
395. DOM Nr 2, mur., l.30-te XX.
396. DOM Nr 4, mur., l.30-te XX.
397. DOM Nr 5, mur., l.30-te XX.
398. DOM Nr 6, mur., l.30-te XX.
399. DOM Nr 8, mur., l.30-te XX.

ul. Szczecińska

400. DOM Nr 1, szach., poł. XIX.
401. DOM Nr 2, mur., poł. XIX.
402. DOM Nr 3, mur., k. XIX.
403. DOM Nr 12, mur., pocz. XX.
404. DOM Nr 12a, mur., pocz. XX.
405. DOM Nr 16, szach., poł. XIX.
406. DOM Nr 17, szach., 2 poł. XIX.
407. DOM Nr 18, szach., poł. XIX.
408. DOM Nr 19, mur., 2 poł. XIX.
409. DOM Nr 20, mur., 2 poł. XIX.
410. DOM Nr 21, mur., k. XIX.
411. DOM Nr 22, mur., 2 poł. XIX.
412. DOM Nr 23, mur., 1 ćw. XX.
413. DOM Nr 24, mur., 1 ćw. XX.
414. DOM Nr 25, mur., 2 poł. IX.

u I. Wojska Polskiego

415. DOM Nr 1, mur., pocz. XX.
416. DOM Nr 4, mur., XIX/XX.
417. DOM Nr 5, mur., ok.1930.
418. DOM Nr 10, mur., l.30-te XX.
419. DOM Nr 13, mur., l.30-te XX.
420. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX.

Plac Wolności

421. ZAGRODA Nr 10:
a) dom, mur., XIX/XX,
b) budynek gospodarczy, mur./szach., pocz.
XX.
422. DOM Nr 3, mur., XIX/XX.

- 423. DOM Nr 5, mur., 2 poł. XIX.
- 424. DOM Nr 6, mur., 2 poł. XIX.
- 425. DOM Nr 7, mur., 2 poł. XIX.
- 426. DOM Nr 8, mur., 2 poł. XIX.
- 427. DOM Nr 9, mur., 2 poł. XIX.
- 428. DOM Nr 11, mur., XIX/XX.

PNIEWO

429. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO, OB., PARAFIALNY, P.W. ŚW. JANA CHRZCICIELA:

- a) kościół, szach., 1842,
- b) dzwonnica, drewno, poł. XIX.
- c) ewangelicki cmentarz przykościelny

430. KAPLICZKA, mur., 1 ćw. XX.

432. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:

- a) dwór, ob. szkoła, mur., l.20-te XX,
- b) rządówka, ob. dom bez n-ru, mur., k. XIX,
- c) piekarnia, dom piekarza, ob. dom bez n-ru, mur., pocz. XX,
- d) dwojak, ob. dom Nr 5, mur., pocz. XX,
- e) dwojak, ob. dom Nr 7/8, mur., pocz. XX,
- f) pięciorak, ob. dom Nr 9/11, mur., pocz. XX,
- g) czworak, ob. dom Nr 12/13, mur., pocz. XX,
- h) dwojak, ob. dom Nr 26, mur., pocz. XX,
- i) czworak, ob. dom Nr 30/31, mur., pocz. XX,
- j) stajnia, mur., k. XIX,
- k) obora I, mur., k. XIX,
- l) obora II, mur., k. XIX,
- m) chlewnia, mur./szach., 4 ćw. XIX,
- n) gorzelnia, mur., 1 ćw. XX,
- o) transformator, mur., 1 ćw. XX.

433. ZAGRODA Nr 55:

- a) dom, mur., pocz. XX,
- b) obora, mur., 1 ćw. XX.

434. DOM Nr 3, mur., k. XIX.

435. DOM Nr 28, mur., 1930.

436. DOM Nr 36, mur., 2 poł. XIX.

437. DOM Nr 38, mur., k. XIX.

438. DOM Nr 40, mur., pocz. XX.

439. DOM Nr 41, mur., 1 ćw. XX.

440. DOM Nr 43, mur., k. XIX.

441. DOM Nr 46, mur., k. XIX.

442. DOM Nr 48, mur., pocz. XX.

443. DOM Nr 82, mur., 4 ćw. XIX.

444. DOM Nr 86, mur., pocz. XX.

PODGAJE

445. ZESPÓŁ FOLWARCZNY – ul. Pamięci Narodowej Nr 23:

- a) dom mieszkalny właściciela, mur., 2 poł. XIX,
- b) chlewnia, mur., 2 poł. XIX,
- c) stodoła, mur., 2 poł. XIX,
- d) obora, mur., 2 poł. XIX.

ul. Bałtycka

446. DOM Nr 3, mur., XIX/XX.

447. DOM Nr 4, mur., XIX/XX.

448. DOM Nr 8, mur., 2 poł. XIX.

449. DOM Nr 12, mur., 2 poł. XIX.

450. DOM Nr 14, mur., 2 poł. XIX.

451. DOM Nr 15, szach., 2 poł. XIX.

452. DOM Nr 16, mur., 2 poł. XIX.

ul. Gdańska

453. DOM Nr 10, mur., 1 ćw. XX.

ul. Leśna

454. DOM Nr 23, mur., 4 ćw. XIX.

ul. Pamięci Narodowej

455. DOM Nr 3-5, mur., 2 poł. XIX.

456. DOM Nr 11, mur., k. XIX.

457. DOM Nr 13, mur., k. XIX.

458. DOM Nr 15, mur., k. XIX.

459. DOM Nr 19, mur., k. XIX.

ul. Parkowa

460. DOM Nr 6, mur., 4 ćw. XIX.

ul. Poznańska

461. Dom Nr 8

462. ELEKTROWNIA WODNA „PODGAJE”, mur., 1927-1930.

463. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX.

464. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, pocz. XX.

PRZYBYSŁAW

465. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:

- a) dwór, ob. dom mieszkalny Nr 1, mur., 2 poł. XIX,
- b) budynek inwentarski, ob. dom mieszkalny, mur., 2 poł. XIX,
- c) budynek inwentarski, ob. gospodarczy, mur., 2 poł. XIX,
- d) warsztaty, mur., 2 poł. XIX,
- e) stodoła, mur., 2 poł. XIX,
- f) dom robotników folwarcznych Nr 2, mur., 2 poł. XIX,
- g) dom robotników folwarcznych Nr 6, mur., 2 poł. XIX,
- h) park, 2 poł. XIX.

RYDZYŃKA

466. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- a) dwór, ob. dom Nr 6, mur., XIX,
- b) magazyn nawozów, mur., XIX,
- c) budynek inwentarski, mur., XIX,
- d) budynek gospodarczy, mur., XIX,
- e) trafostacja, mur., XIX,
- f) dom pracowników folwarcznych, ob. Nr 3/4, mur., XIX,
- g) dom pracowników folwarcznych, ob. Nr 1/2, mur., XIX.

467. KAPLICZKA, mur., k. XIX.
468. DOM, bez n-ru, mur., pocz. XX.

SKOKI

469. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:

- a) stajnia, mur., 4 ćw. XIX,
- b) stodoła, mur., 4 ćw. XIX,
- c) stodoła, mur., 4 ćw. XIX,
- d) chlewnia, mur., 4 ćw. XIX,
- e) stodoła, mur., 4 ćw. XIX,
- f) kuźnia, mur., 4 ćw. XIX,
- g) dwojak, Nr 2, mur., 4 ćw. XIX,
- h) dwojak, Nr 3, mur., 4 ćw. XIX,
- i) dwojak Nr 4, mur., 4 ćw. XIX,
- j) dwojak Nr 8, mur., 4 ćw. XIX,
- k) dwojak Nr 9, mur., 4 ćw. XIX,
- l) park, XIX.

470. CMENTARZ RODOWY, nieczynny, pocz. XX.

WĘGORZEWO

471. KOŚCIÓŁ EWANG., OB.FILIALNY P.W. ŚW. STANISŁAWA BPA, szach., XVIII.

472. KAPLICZKA, mur., 4 ćw. XIX.

473. SZKOŁA, mur., l.30-te XX.

474. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:

- a) dwojak, ob. dom Nr 16, mur./szach., 1 ćw. XX,
- b) dwojak, ob. dom Nr 19, mur., 1 ćw. XX,
- c) dwojak, ob. dom Nr 20, mur., 1 ćw. XX,
- d) dwojak, ob. dom Nr 21, mur., 1 ćw. XX,
- e) czworak, ob. dom Nr 22, mur., 1 ćw. XX,
- f) stajnia, mur., k. XIX,
- g) obora, mur., k. XIX,
- h) gorzelnia, mur., k. XIX,
- i) park, 2 poł. XIX.

475. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX.

476. CMENTARZ EWANGELICKO/KATOLICKI, PRZYKOŚCIELNY, nieczynny, XVII.

477. DOM Nr 4, mur., k. XIX.

478. DOM Nr 5, mur., k. XIX.

479. DOM Nr 23, szach., poł. XIX.

480. DOM Nr 26, mur., 1 ćw. XX.

481. DOM Nr 34, szach., poł. XIX.

482. BUDYNEK GOSPODARCZY, mur., 1 ćw. XX.

WOJNÓWKO

483. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- a) chlewnia, ob. budynek inwentarsko-gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX,
- b) stajnia, ob. budynek gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX,
- c) obora, ob. budynek inwentarsko-magazynowy, mur., 4 ćw. XIX,
- d) transformator, mur., 4 ćw. XIX,
- e) czworak, ob. dom Nr 5, mur., 4 ćw. XIX,

- f) budynek gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX,
- g) dom robotników folwarcznych, ob. Nr 1, mur., 4 ćw. XIX,
- h) budynek gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX.

3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy (wpisane do rejestru zabytków – wykaz zespołów zabytków ruchomych).

Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków w gminie Okonek to:

- wyposażenie kościoła filialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Borucinie, w skład którego wchodzi ołtarz główny wraz z obrazem i rzeźbami, chrzcielnica, grupa rzeźbiarska – Ukrzyżowanie, polichromia balustrady łoża lokatorskiej – wpisane do rejestru zabytków pod numerem 114/Wlkp/B decyzją WWKZ z dnia 27.02.2007 r.
- Wystrój i wyposażenie kościoła filialnego p.w. św. Kazimierza w Brokęcinie, obejmujące ołtarz główny, ambonę z bogatą dekoracją malarzką, prospekt organowy, dzwon, tablicę epitafijną, ławę kolatorską, komplet ławek, polichromię pokrywającą chór muzyczny oraz strop. Część wyposażenia wpisana do rejestru zabytków pod numerem 1258 – 1269 B decyzją z dnia 10.08.1984 r.
- Wystrój i wyposażenie kościoła filialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Ciosańcu, głównie neogotyckie, m. in: ołtarz główny wraz z obrazem i rzeźbami, ambona, prospekt organowy, kropielnica, dzwony, zespół witraży. Wpisane do rejestru zabytków pod numerem 113/Wlkp/B decyzją WWKZ z dnia 27.02.2008 r.
- Wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Lotyniu, w skład którego wchodzi m. in: ołtarz główny, krucyfik, stela nagrobna, zespół witraży, polichromia na balustradzie empory oraz na stropie. Część wyposażenia wpisana do rejestru zabytków pod numerem 1270 – 1273 B decyzją z dnia 10.08.1984 r.
- Wystrój i wyposażenie kościoła parafialnego p.w. św. Jana Chrzciciela w Pniewie, w skład którego wchodzi m. in: ołtarz główny oraz ołtarze boczne, ambona, zespół witraży. Część wystroju i wyposażenia wpisana do rejestru zabytków pod numerem 1274 – 1276 B decyzją z dnia 9.08.1984 r.

3.4. Krajobraz kulturowy (obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki kulturowe, parki krajobrazowe – wykaz).

Krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze (art. 3, pkt 14 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). W celu jego ochrony oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystyczny

mi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej cytowana wyżej ustawa przewiduje ochronę poprzez wpis do rejestru zabytków cennych kulturowo struktur przestrzennych – układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz krajobrazów kulturowych (art. 6 ust. 1, pkt 1 lit. a i b). Ochrona krajobrazu kulturowego powinna być komplementarna dla form ochronnych krajobrazu przyrodniczego wynikających ze stosownych przepisów o ochronie przyrody.

Obszar gminy Okonek posiada w swoich granicach terytorialnych obszar chronionego krajobrazu „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”, „Europejską Sieć Ekologiczną NATURA 2000”, Użytek ekologiczny „Żurawina” w Ciosańcu, dwa rezerваты: „Wrzosowiska w Okonku” oraz „Ols nad Czarną” i dwa obszarowe wpisy do rejestru zabytków układów urbanistycznych Okonka i Lędyczka.

- Obszar chronionego krajobrazu - Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy obejmuje wschodnią część gminy Okonek wraz z następującymi miejscowościami: Chwalimie, Lędyczek, Lubnica, Podgaje oraz Węgorzewo
- Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000
- Użytek ekologiczny „Żurawina” w Ciosańcu
- Rezerваты: „Wrzosowiska w Okonku”, „Ols nad Czarną”
- Miasto Okonek – układ urbanistyczny miasta Okonek wpisany do rejestru zabytków pod numerem 682/Wlkp/A decyzją WWKZ z dnia 1.07.2008 r. w granicach przedstawionych na załączniku graficznym nr 1 do niniejszego programu.
- Dawne Miasto Lędyczek – układ urbanistycz-

ny dawnego miasta wpisany do rejestru zabytków pod numerem 683/Wlkp/A decyzją WWKZ z dnia 15.07.2008 r. w granicach przedstawionych na załączniku graficznym nr 2 do niniejszego programu.

3.5. Zabytki archeologiczne.

3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Zabytek archeologiczny, to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem (art. 3 pkt 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Zabytki archeologiczne są częścią dziedzictwa kulturowego. Na zasób zabytków archeologicznych składają się zarówno tzw. stanowiska archeologiczne – warstwy kulturowe i obiekty archeologiczne, jak i ruchome zabytki z nich pochodzące i skarby. Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego uznaje je jako źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”.

Na terenie gminy Okonek znajdują się 2 stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków – grodzisko wczesnośredniowieczne w Łomczewie oraz cmentarzysko kurhanowe w Lędyczku.

MIEJSCOWOŚĆ	OBSZAR AZP	OBIEKT	STAN ZACHOWANIA
Łomczewo, stan. 1	28-28/2	grodzisko	1
Lędyczek, stan. 5	29-28/10	cmentarzysko kurhanowe	1

3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajo- brazowej.

Na terenie gminy stanowiskami o własnej formie krajo-
brazowej są wyżej wymienione stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków - grodzisko wczesnośredniowieczne w Łomczewie oraz cmentarzysko kurhanowe w Lędyczku.

3.5.3. Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne).

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo-konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Systematyzuje dotychczasowy

zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu, poprzez obserwację archeologiczną terenu oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Należy jednak pamiętać, że zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych, jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

PONIŻSZA TABELA PREZENTUJE ZASOBY ARCHEOLOGICZNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO NA TERENIE MIASTA I GMINY OKONEK

MIASTO I GMINA OKONEK Kategorie faktów osadniczych w obrębie stanowisk								Ogólna ilość stan. archeol.
Grodziska	Cmentarzysk a płaskie	Cmentarzysk a kurhanowe	Osady	Punkty osadnicze	Ślady osadnicze	Inne	Ilość Faktów osadn.	
1	11	5	258	160	225	5	662	485

Obszar gminy Okonek położony jest w mezoregionach Pojezierze Szczecińskie oraz Dolina Gwdy, makroregion Pojezierze Południowopomorskie. Główną oś hydrograficzną terenu stanowi rzeka Gwda, wraz z jej dopływami prawobrzeżnym dopływami: Czarną oraz lewobrzeżnymi: Chrzastawą, Szczyrą i Dobrzyńką. Ponadto przez teren gminy przepływają Młynówka i Płytnica oraz mniejsze ciek jak Struga Siedlicka i Glinka. Cały obszar odznacza się gęstą siecią rzeczną a także cechuje go znaczna liczba niewielkich zbiorników wodnych, jak niewielkie jeziora, stawy oraz oczka wodne. Do największych jezior na terenie gminy należą jezioro Kacko w Pniewie, jezioro Leśne czy duże jezioro Brokęcino położone na północ od wsi Brokęcino.

Trasy i doliny rzek i zbiorników wodnych stanowią przydatne rejony dla osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego, to też stanowiska archeologiczne położone są głównie przy krawędziach i na stokach dolin rzek i cieków wodnych. Na wysoczyznach występuje mniej pradziejowych stanowisk archeologicznych, przy czym zawsze w pobliskim sąsiedztwie cieków lub ich dolin. Uwzględniając chronologię osadnictwo pradziejowe trwało na tych obszarach nieprzerwanie od mezolitu, poprzez neolit i epokę brązu, aż do średniowiecza włącznie. Jednakże osadnictwo stacjonarne wkroczyło na ten teren za pośrednictwem kultury łużyckiej i pomorskiej oraz ludności okresu wczesnego średniowiecza. Najwięcej stanowisk z ceramiką datowaną na XIII - XIV

w., zlokalizowanych jest w obrębie m. Brokęcino, Okonek, Lędyczek, Lotyń, Chwalimie oraz innych często już nie istniejących wsi, co łączy się z lokowaniem na tych terenach osadnictwa niemieckiego. Na uwagę zasługują stanowiska z ceramiką datowaną na XIII/XIV w. zlokalizowane w obrębie miejscowości Brokęcino, Lędyczek, i Okonek. Są one związane z lokowaniem się na tych terenach osadnictwa niemieckiego, głównie krzyżackiego związanych z założonym zamkiem w Lędyczku. Według bardzo skąpych źródeł pisanych zamek ten miał być zbudowany w połowie XIII w. Prawdopodobnie zamek ten o konstrukcji drewnianej zbudował komtur Człuchowski z przeznaczeniem na strażnicę pomiędzy Brandenburgią a zakonem. Dogodne położenie zamku stworzyło możliwości do osiedlenia się tutaj grup ludności, co poświadczają znaleziska ceramiki XII/XIII - XIV w. Dużą ilość punktów osadniczych z terenu gminy zaliczono do okresu nowożytnego, głównie do XVIII i XIX wieku, co wiąże się z rozwojem do dziś istniejących na tym obszarze wsi i kolonii, a także łuźnych majątków.

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.

MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	STAN ZACHOWANIA
BORUCINO	Kościół ewangelicki, ob. Rzymsko-katolickiego, filialny p.w. Wniebowzięcia NMP	4
BROKĘCINO	Kościół rzymsko-katolicki filialny p.w. św. Kazimierza	4
CIOSANIEC	Kościół ewangelicki, ob. Rzymsko-katolicki fil. p.w. Wniebowzięcia NMP	4
LOTYŃ	Kościół ewangelicki, ob. Rzymsko-katolickiego parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP	3
LUBNICA	Kościół ewangelicki, ob. Rzymsko-katolickiego filialny p.w. Narodzenia NMP	rekonstrukcja w 1976 r. 4

PNIEWO	Kościół ewangelicki, ob. Rzymsko-katolicki par. p.w. św. Jana Chrzciciela	4
WĘGORZEWO	Kościół ewangelicki, ob. Rzymsko-katolicki fil. p.w. św. Stanisława Bp-a	2

LEGENDA:

1. Bardzo zły
2. Zły
3. Dostateczny
4. Dobry
5. Bardzo dobry

- Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Borucinie wzniesiony został jako budowla ewangelicka w 1908 r. na miejscu poprzedniej szachulcowej. Pomysł wzniesienia nowego kościoła powstał już w roku 1872. Patron z rodu van der Osten von Plathe miał pokryć 2/3 kosztów. Stary kościół rozebrano i w 1908 r. wzniesiono nowy na podstawie typowego projektu opracowanego w Ministerstwie Robót Publicznych w Berlinie. Prace powierzono mistrzowi budowlanemu Hobithowi z Kasiborza. W roku 1983 r. w wyniku pożaru zniszczeniu uległ dach, strop i wieża, które to w latach późniejszych odbudowano. Podczas odbudowy zmieniono formę kopuły wieży oraz kąt pochylenia połaci dachowych nad nawą i prezbiterium kościoła. W roku 2006 przeprowadzony został remont wnętrza polegający na malowaniu ścian, empory muzycznej oraz ławek i stolarki drzwiowej. W trakcie tych prac odkryta została polichromia na bocznej łoży lokatorskiej. W roku 2007 przeprowadzone zostały prace konserwatorskie łoży obejmujące prace stolarskie i odtworzenie pierwotnej polichromii na jej balustradzie. Ponadto w maju 2007 roku zakończono zachowawcze prace remontowe wieży kościelnej polegające na wymianie skorodowanej blachy ocynkowanej na nową powlekaną w kolorze grafitowym.

- Kościół p.w. św. Kazimierza w Brokęcinie wzniesiono jako protestancki prawdopodobnie w 1582 r. (inskrypcja na dzwonie) w konstrukcji zrębowej z fundacji zapewne Hertzbergów. W 1661 r. dostawiono wieżę z wielobocznym dachem zakończonym wysoka iglicą. W końcu XVI w., rozpoczęły się długotrwałe zatargi graniczne właścicieli Brokęcina z mieszkańcami sąsiednich ziem (Okonek) należących do księcia, które wygasły dopiero w okresie wojny trzydziestoletniej. Spory doprowadziły do regularnej bitwy, w której zginął właściciel Brokęcina Joachim von Hertzberg. W 1737 r. Caspar Detleff von Hertzberg ufundował drugi dzwon, który zaginął. Dwie daty na wieżnikach istniejących jeszcze w 1985 r. wskazywały prawdopodobnie na daty remontów: 1803 i 1892. Jednakże stan kościoła na pocz. XX w. był zły. Podjęto w 1913 r. prace konserwatorskie. Wymieniono belki podwaliny i dodano pod nią kamienny cokół. Oszalowano wieżę, wypełnio-

no szachulcem wschodni szczyt oraz wymieniono stolarkę okienną i drzwiową. Dach pokryto nowym gontem a ściany wewnętrzne odeskowano i odmalowano. Wymieniono także podłogi, położono nową polichromię stropu i empor. Dodano nową emporę w części ołtarzowej, nową szafę organową i organy. Dostawiono też małą przybudówkę od wschodu, gdzie za ołtarzem wprowadzono piec węglowy z żelazną osłoną. Kościół należał w XIX w. do Synodu w Szczecinku i był filią Lotynia. W XX w. otrzymał status samodzielnej parafii, a po drugiej stronie wzniesiono murowaną pastorówkę. W 1946 r. został poświęcony jako rzymsko-katolicki p.w. św. Kazimierza i stał się filią parafii w Okonku. W latach 90-tych XX wieku dokonano kolejnych remontów polegających na pokryciu iglicy wieży oraz dachu nowym drewnianym gontem i zaimpregnowaniu go odpowiednimi środkami zabezpieczającymi i ochronnymi przed czynnikami atmosferycznymi.

- Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Ciosańcu wzniesiony został w latach 1872 – 1874 w miejscu poprzedniego. O początku jego budowy świadczyć może data na kamieniu w części prezbiterialnej „1872”. Zbudowany został dla ewangelików w stylu neogotyckim, jako orientowany, murowany, jednonawowy z niewyodrębnionym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium oraz z centralnie umieszczoną od zachodu wieżą. Symetryczne proporcje sylwetki, elewacje rozczłonkowane przyporami i ceglany fryzami, wykrój okien i drzwi są typowe dla historyzmu XIX w. Kościół w pełni zachowany w pierwotnej formie bryły z jednorodnym neogotyckim wystrojem i wyposażeniem wnętrza jest przykładem okazałej protestanckiej świątyni wiejskiej powstałej według wzorów przyjętych dla budownictwa sakralnego 2 połowy XIX w. i stanowi dominantę architektoniczną i wysokościową wsi. W roku 1946 r. świątynia została opuszczona przez dotychczasowych jego użytkowników protestantów i przejęta przez katolików oraz poświęcona 23 lutego 1946 r. W kościele przeprowadzono następujące prace remontowe: w latach 80 – tych XX w. zmiana pokrycia dachowego na blachę ocynkowaną i malowanie wnętrza; w 2002 r. – położenie nowej posadzki z płytek ceramicznych imitujących kamień; w 2003 r. – skucie tynków na wysokości ok. 1 m i odsunięcie ławek poprzez ich obcięcie, zabezpieczenie ścian środkiem grzybobójczym i położenie nowego tynku w tych miejscach, oczyszczenie i uzupełnienie 2 witraży (lewego i środkowego); w 2004 r. – zamurowanie od wewnątrz otworów drzwiowych w prezbiterium, pomalowanie kościoła, ławek i chó-

ru, oczyszczenie i uzupełnienie witraża prawego; w 2005 r. – położenie płytek w zakrystii, budowa kaplicy na cmentarzu przykościelnym; w 2006 r. – odrestaurowanie drewnianej chrzcielnicy; w 2008 r. – remont zachowawczy pokrycia wieży poprzez przełożenie łupka.

- Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Lotyniu najprawdopodobniej wzniesiony ok. 1733 r. Z tegoż roku pochodzi barokowy ołtarz amonowy z fundacji Kaspara Detlawa von Hertzberg. Gruntowna renowacja kościoła miała miejsce w 1911 r. a poświęcono go 9 września 1945 r. i od tego czasu stał się kościołem rzymsko – katolickim. Parafię natomiast erygowano 25.01.1968 r. Obecnie kościół, zwłaszcza elementy konstrukcyjne, znajduje się w stanie kwalifikującym go do remontu. Dla jego potrzeb opracowany został przez dr inż. Piotra Rappa „Projekt budowlano – konserwatorski remontu kościoła” na zlecenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na podstawie którego WWKZ wydał pozwolenie na prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków.
- Kościół p.w. Narodzenia NMP w Lubnicy wzniesiony został najprawdopodobniej (sądząc na podstawie cech konstrukcji rozebranego w 1974 r. kościoła) w XVIII wieku. Ze względu na bardzo zły stan techniczny zabytkowy kościół został rozebrany. Obecną budowlę zrekonstruowano 15.04.1976 r. – 12.09.1976 r. Jego stan techniczny jest dobry.
- Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela w Pniewie wniesiono w 1842 r. dla miejscowych ewangelików w konstrukcji słupowo – ramowej. Pierwszy kościół w Pniewie wzniesiony został w 1578 r. prawdopodobnie na niewielkim wzniesieniu nad brzegiem jeziora (nieco na płn. – wsch. od kościoła istniejącego obecnie). Była to świątynia drewniana, zrębowa. Zapewne kościół wielokrotnie ucierpiał na skutek ciągłych potyczek granicznych. Podczas najazdu na Pniewo w 1581 r. splądrowano wnętrze świątyni, rozbito skarbone kościelną i zrabowano jej zawartość. Pod koniec XVI w. pastorem świątyni był Joachim Lubbeke. W 1596 r. ówczesny właściciel dóbr – Rudgier van der Osten i jego małżonka – Ilse Massow oraz okoliczna szlachta ufundowali zachowane częściowo do dziś witraże. Być może fundacja ta wiązała się z remontem świątyni po okresie burzliwych walk granicznych, zaś kolatorów upamiętniły herby i inskrypcje umieszczone na witrażach. W obecnym kościele, zapewne po 1900 r. przeprowadzono remont wstawiając m. in. nowy ołtarz i ambonę, w których wykorzystano elementy starszego, manierystycznego wyposażenia. Po 1945 r. kościół przejęli katolicy. Od roku 2002 prowadzone były przy kościele prace remontowo – konserwatorskie

o szerokim zakresie także konstrukcyjnym, które zostały zakończone w roku 2006.

- Kościół p.w. św. Stanisława B – pa w Węgorzewie. Pierwszy kościół w Węgorzewie powstał być może jeszcze przed Reformacją. Jeszcze do niedawna w posadzce kościoła znajdowała się płytka ceramiczna z datą „1621”, którą należy odnieść do budowy lub restauracji kolejnej świątyni. Budowlę, która przetrwała do dziś postawiono w 1791 r. (jako kościół protestancki), co można odczytać z chorągiewki na wieży. Specyfika konstrukcyjna budowli ryglowych sprawia, że nie mają one wyraźnych cech stylowych, jednakże dach z naczółkiem, stosunkowo duże pola szachulca i duże okna są charakterystyczne dla budowli tego typu na przełomie XVIII i XIX wieku. Kościół poświęcony został 01.10.1956 r. Obecnie obiekt znajduje się w złym stanie technicznym. Dla podtrzymania konstrukcji obiektu wymurowano od wewnątrz nowe ściany konstrukcyjne z bloczków betonowych, a pierwotne ściany ryglowe pełnią jedynie funkcje ich osłony. Dla kościoła opracowana została przez inż. Stanisława Ziętowskiego „Ekspertyza techniczna elementów konstrukcyjnych wraz z inwentaryzacją architektoniczno – konstrukcyjną i programem robót kościoła p.w. św. Stanisława B – pa w Węgorzewie” na zlecenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Wszystkie prace przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków wymagają pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków po uprzednim uzgodnieniu ich zakresu w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków.

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych w gminie Okonek.

- a) wpisanych do rejestru zabytków:
 - wyposażenie kościoła filialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Borucinie – stan zachowania ogólnie dostateczny. W 2008 r. została przeprowadzona konserwacja polichromii na balustradzie łoży kolatorskiej. W 2009 r. planowane są prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym.
 - wystrój i wyposażenie kościoła filialnego p.w. św. Kazimierza w Brokęcinie – stan zachowania ogólnie dostateczny. Tablica epitafijna została poddana konserwacji w latach 2000 – 2002. Wystąpiła konieczność przeprowadzenia prac konserwatorskich przy ambonie, której warstwa malarska (przede wszystkim obrazy) znajdują się w bardzo złym stanie przejawiającym się w silnym przetarciu oraz ubytkach warstwy malarskiej). Interwencji konserwatorskiej wymaga również ołtarz główny, który uległ uszkodzeniu w wyniku włamania do kościoła mającego miejsce w

2008 r. Docelowo wskazana systematyczna konserwacja wszystkich polichromowanych elementów wystroju i wyposażenia przedmiotowej świątyni.

- wystrój i wyposażenie kościoła filialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Ciosańcu – stan ogólnie dostateczny. Wskazana konserwacja ołtarza głównego, ambony i prospektu organowego.
 - wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Lotyniu – stan zachowania ogólnie dobry.
 - wystrój i wyposażenie kościoła parafialnego p.w. św. Jana Chrzciciela w Pniewie – stan zachowania ogólnie dobry. Ołtarz główny, ambona i witraże po przeprowadzonych w latach ubiegłych pracach konserwatorskich.
- b) ujętych w ewidencji zabytków WWKZ
- pojedyncze obiekty w kościele filialnym p.w. św. Stanisława Bpa i Męczennika w Chwalimiu (komplet ławek, fotel celebrynski, dzwony, świecznik wiszący). Stan zachowania ogólnie dobry.
 - elementy wyposażenia kościoła filialnego p.w. MB Królowej Polski w Glinkach Mokrych (m. in: mensa ołtarzowa komplet ławek, oszklenia witrażowe w oknach, krucyfik procesyjny). Stan zachowania ogólnie dostateczny.
 - wyposażenie kościoła parafialnego p.w. św. Piotra i Pawła w Łędycku (m. in. prospekt organowy, komplet ławek, świeczniki wiszące i stojące, oszklenia witrażowe w otworach okiennych, dzwony). Stan zachowania ogólnie dobry.
 - wyposażenie kościoła filialnego p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego w Łomczewie (m. in: ambona, prospekt organowy, kropielnica, komplet ławek). Stan zachowania ogólnie dostateczny.
 - wyposażenie kościoła parafialnego p.w. NMP od Wykupu Niewolników w Okonku (m. in: prospekt organowy, komplet ławek, oszklenia witrażowe w otworach okiennych, dzwony). Stan zachowania ogólnie dostateczny.
 - pojedyncze obiekty z kościoła filialnego p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Węgorzewie Szczecineckim (ołtarz główny, rzeźba aniołka, podstawa ambony). Stan zachowania ogólnie dostateczny – ołtarz przemalowany, z usuniętym zwieńczeniem.

4.1.3. Stan zachowania dziedzictwa archeologicznego oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych

Stanowiska archeologiczne nie wpisane do rejestru zabytków, ujawnione głównie podczas badań AZP, stanowią podstawową i najliczniejszą grupę, która składa się na archeologiczne dziedzictwo kulturowe. Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach nieza-

budowanych oraz terenach zalesionych.

W myśl art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568) wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.

Aktualnie zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są inwestycje budowlane i przemysłowe, nielegalna eksploatacja piśnic i żwirowni. Istotne zagrożenie dla zachowania substancji zabytkowej stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w obrębie pól uprawnych stanowi głęboka orka. Niektóre zagrożenia pojawiły się w ciągu ostatnich lat, jak na przykład działalność tzw. poszukiwaczy skarbów z wykrywaczami metali, których rozmiarów nie potrafimy ocenić. Działalność ta szczególnie zagraża cmentarzyskom zlokalizowanym na terenie gminy. Wiele zagrożeń wynika z przyspieszonego rozwoju gospodarczego - jak już wspomniano użycie ciężkiego sprzętu w rolnictwie, rozwój budownictwa na obrzeżach miast, budowa dróg. A zatem podstawowym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych są wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia prac ziemno-budowlanych.

Wysoki stopień zurbanizowania ma samo miasto Okonek. Zabytkowy układ urbanistyczny miasta, wpisany do rejestru zabytków, nakazuje szczególną ochronę pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych w jego obrębie.

Aby zapobiec zniszczeniu stanowisk archeologicznych, prace ziemne prowadzone w strefie ochrony stanowisk archeologicznych, wymagają prowadzenia prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Jest to szczególnie ważne podczas takich inwestycji jak budowa obwodnic, dróg, zbiorników retencyjnych, kopalń kruszywa, gdyż inwestycje te z uwagi na szerokopłaszczyznowy charakter prac ziemnych, w bezpowrotny sposób niszczą substancję zabytkową i obiekty archeologiczne.

Przebudowa układów urbanistycznych, ruralistycznych i założeń pałacowo-parkowych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie epizodów osadniczych na tym terenie. Pozwalają skorygować, uszczegółowić i potwierdzić dane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

Zagrożeniem dla dziedzictwa archeologicznego jest też rozwój turystyki zwłaszcza nad rzekami, jeziorami i w obszarach leśnych. Tereny te atrakcyjne pod względem rekreacyjnym obecnie, często były również okupowane przez ludzi w pradziejach i wczesnym średniowieczu. Dostęp do wody, który

stanowił podstawę egzystencji osadniczej umożliwiał tworzenie niezwykle licznych osad o metryce sięgającej od epoki kamienia po czasy nowożytny.

Rozwój przemysłu, turystyki, budownictwa mieszkaniowego, może stanowić istotne zagrożenie dla zabytków archeologicznych, dlatego ważne jest wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie.

a) nieruchomości

Na terenie gminy Okonek występuje 30 zewidencjonowanych zabytkowych cmentarzy w tym 1 przykościelny w Pniewie wpisany do rejestru zabytków. W gminie występuje 10 katolickich cmentarzy, 18 – ewangelickich, 1 żydowski oraz 1 rodowy. Jest to najbardziej zagrożony pod względem konserwatorskim obszar. Cmentarze te w przeważającej większości są nieczynne i nie zagospodarowane, więc ulegają postępującej degradacji. Wiele z nich jest nieogrodzonych stąd pozostałości starych nagrobków i metalowych krat z uwagi na łatwy dostęp oraz na zarośnięcie samosiejkami i licznymi krzewami, są zagrożone kradzieżą.

Gmina Okonek oprócz pojedynczych, cząstkowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nie posiada ogólnego planu będącego prawem miejscowym. Fakt ten z punktu widzenia ochrony konserwatorskiej jest istotnym zagrożeniem dla zabytków nieruchomych figurujących w ewidencji WWKZ. Bowiem ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy jest jedną z czterech form ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Pozostałe - wpis do rejestru zabytków, dotyczy nielicznej grupy obiektów w gminie Okonek zaś uznanie za pomnik historii i utworzenie parku kulturowego, obecnie gminy nie dotyczy. Brak szczegółowych zapisów dotyczących ochrony historycznych założeń ruralistycznych, zespołów folwarcznych, wspomnianych wyżej cmentarzy i parków nie wpisanych do rejestru zabytków oraz pojedynczych obiektów architektury spowodować może nieodwracalne, daleko idące przekształcenia przestrzenne, kubaturowe, materiałowe oraz architektoniczne krajobrazu kulturowego gminy. Znacznym zagrożeniem dotyczącym układu i wnętrza urbanistycznego miasta Okonka oraz Łędyczka wpisanych do rejestru zabytków, jest degradacja zabytkowej substancji spowodowana wymogami współczesnej cywilizacji. Wymiana historycznej tkanki budynków w postaci oryginalnych drewnianych stolarek okiennych i drzwiowych, ceramicznego pokrycia dachowego, a także pozbawianie budynków ich pierwotnych dekoracji architektonicznych negatywnie wpływa nie tylko na same obiekty, ale także na zabytkowe wnętrza miejscowości. Podobne problemy związane z wystrojem elewacji dotyczą także charakterystycznej zabudowy wiejskiej i

folwarcznej. Zagrożenia te związane są nie tylko z wymianą stolarek okiennych i drzwiowych, ale także powiązane niejednokrotnie z powiększeniami otworów okiennych bądź ich zamurowaniami, a także niekontrolowanymi rozbudowami zniekształcając w ten sposób zabytkowy wizerunek zabudowy

b) archeologicznych

Największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych na terenie miasta i gminy Okonek, są jak już wspomniano wcześniej, wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia szeroko płaszczyznowych prac ziemno-budowlanych. Należą do nich między innymi planowane na najbliższe lata inwestycje:

- budowa rurociągów tłocznych:
 - Lotyń - Okonek
 - Brokęcino
 - Węgorzewo - Glinki Mokre - Glinki Suche
 - Łomczewo - Okonek
 - Łędyczek - Okonek
 - miasto Okonek
 - Ciosaniec - Pniewo – 4.5 km,
 - Pniewo - Borucino – 3.0 km,
 - Podgaje - Borucino – 4.5 km.
- budowa grawitacyjnej sieci kanalizacji ściekowej i przepompowni dla wsi:
 - Brokęcino
 - Węgorzewo, Glinki Mokre, Glinki Suche
 - Łomczewo
 - Lotyń
 - m. Okonek
 - Ciosaniec
 - Pniewo
 - Podgaje
- Łędyczek - zabudowa letniskowa
- Pniewo nad jeziorem Kacko - planowana budowa hotelu z usługami gastronomicznymi, zabudowa rekreacyjna, kąpielisko i plaża.
- wodociąg wiejski dla wsi Łędyczek
- gazociąg średniego ciśnienia do wsi Borucino i Pniewo

„W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, należy ujmować zagadnienia związane z ochroną zabytków archeologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektować zapisy dotyczące ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (wynikająca ze studium ochrona zabytków nieruchomych i dziedzictwa archeologicznego).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Okonek zostało przyjęte uchwałą Nr XXXVI/169/05 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 02 grudnia 2005 r.

W rozdziale II zatytułowanym „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego” w podrozdziale 4 zawarto rys historyczny miasta Okonka.

W kolejnym podrozdziale 5 – „Krajobraz kulturowy i dziedzictwo historyczne.”

Opisano zakres i przedmiot ochrony konserwatorskiej zarówno dla zabytków architektury jak również dla zabytków archeologicznych w zacytowany poniżej sposób:

„...Zakres ochrony oraz sposób użytkowania dóbr kultury archeologicznej określają warunki ochrony konserwatorskiej.

1. Warunki ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych obowiązują:

- a) organy administracji rządowej i samorządowej,
- b) państwowe jednostki organizacyjne,
- c) osoby prawne i fizyczne,
- d) służby komunalne.

2. Wymienieni powyżej zobowiązani są w stosunku do dóbr kultury do:

- a) zapewnienia im warunków trwałego zachowania i konserwacji,
- b) uzgadniania wszelkich projektów inwestycyjnych miejscowych planów zagospodarowania i decyzji o warunkach zabudowy, wydawania decyzji dotyczących gospodarki terenami, podziałów własnościowych oraz wydawania decyzji dotyczących sposobu użytkowania i eksploatacji stanowisk objętych ochroną konserwatorską.

3. Warunki ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych dla terenu miasta i gminy Okonek:

- a) strefa W I – pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej: obejmuje stanowiska wpisane do rejestru zabytków i ujęte w ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu Delegatura w Pile;

obowiązuje:

- zakaz wszelkiej działalności inżynierskiej, budowlanej, melioracyjnej itp.,
- zachowanie istniejącego układu topograficznego wraz z obiektem ujętym w rejestrze zabytków i ewidencji,
- w przypadku podjęcia działalności na terenie objętym granicami strefy, zmiany sposobu użytkowania terenu, obowiązuje wyprzedzające wystąpienie o wytyczne do WUOZ w Pile.

Wykaz stanowisk archeologicznych w ramach strefy W I:

- grodzisko wczesnośredniowieczne w Łomczewie, stan. 1
- cmentarzysko kurhanowe w Łędyczku, stan. 10

b) strefa W II – częściowej ochrony archeolo-

giczno-konserwatorskiej: obejmuje stanowiska wpisane do ewidencji i ujęte w ewidencji WUOZ w Pile;

obowiązuje:

- zachowanie stanowiska archeologicznego,
- wyprzedzające w terminie min. 3 miesięcy uzgadnianie i opiniowanie wszelkich działań budowlanych, inżynierskich, melioracyjnych itp. przez WUOZ w Pile,
- przeprowadzenie prac związanych z realizacją inwestycji możliwe jest wyłącznie po uzyskaniu stosownego zezwolenia od WUOZ.

Wykaz stanowisk archeologicznych w ramach strefy W II znajduje się w części graficznej studium u. i k.z.p.

A. Zasady ochrony konserwatorskiej.

Warunki ochrony dóbr kultury materialnej regulują odrębne przepisy. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia materiały instytucji związanych z ochroną kultury materialnej jako obligatoryjne.

Na obszarze miasta i gminy Okonek występują elementy kultury materialnej objęte ochroną archeologiczno-konserwatorską. Są to historyczne układy przestrzenne, obiekty wpisane do rejestru zabytków, obiekty ujęte w ewidencji konserwatorskiej, tereny objęte strefą ochrony archeologicznej lub punktowe stanowiska archeologiczne.

1. Strefa „A” – ścisłej ochrony historycznego układu urbanistycznego.

a) ochronie podlegają:

- historyczny układ komunikacyjny: rozplanowanie ulic i placów oraz ich zachowane oryginalne nawierzchnie,
- historyczne linie regulacyjne zabudowy i podziały własnościowe,
- historycznie zlokalizowane tereny zielone (cmentarze, parki) oraz skład gatunkowy zieleni,
- rozplanowanie zabudowy, rodzaj materiału budowlanego,
- formy zabudowy z gabarytami wysokościowymi, kształtem dachów, detalami elewacyjnymi,
- historyczne elementy małej architektury: ogrodzenia, bramy itp.,
- obiekty wpisane do rejestru zabytków i wymienione w ewidencji konserwatorskiej,
- nawarstwienia kulturowe w obrębie historycznej zabudowy miasta Okonka oraz układów ruralistycznych wsi: Borucino, Brokęcino, Chwalimie, Ciosaniec, Łędyczek, Lotyń, Lubniczka, Łomczewo, Pniewo.

b) obowiązuje:

- trwałe zachowanie w/w elementów historycznego układu przestrzennego
- uzyskanie zezwolenia WUOZ na wszelkie prace remontowo-budowlane, inżynierskie i ziemne w granicach strefy „A”,

- uzyskanie od WUOZ wytycznych konserwatorskich do projektowania a następnie uzgodnienie dokumentacji projektowej,
- uzgodnienie z WUOZ planowanej zmiany sposobu użytkowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków i objętych ochroną konserwatorską.

Strefę „A” ochrony konserwatorskiej wyznaczono jedynie dla m. Okonek.

2. Warunki ochrony obiektów architektonicznych wpisanych do rejestru zabytków.

a) ochronie podlegają:

- ukształtowanie bryły obiektu, w tym: gabaryty wysokościowe, proporcje wysokości ścian i dachu, forma dachu, materiał budowlany,
- ukształtowanie elewacji – forma i układ otworów okiennych i drzwiowych oraz detal architektoniczny,
- wyposażenie wnętrza obiektu,
- otoczenie obiektu zabytkowego.

b) obowiązuje:

- zachowanie i utrzymanie obiektu w dobrym stanie,
- uzyskanie zezwolenia WUOZ na wszelkie prace remontowo-budowlane,
- uzyskanie od WUOZ wytycznych konserwatorskich do projektowania a następnie uzgodnienie dokumentacji projektowej,
- uzgodnienie z WUOZ planowanej zmiany właściciela/użytkownika lub sposobu użytkowania...”

3. Warunki ochrony konserwatorskiej obiektów ujętych w ewidencji konserwatorskiej.

a) ochronie podlega:

- ukształtowanie bryły obiektu: gabaryty wysokościowe, forma dachu,
- zasadnicze podziały elewacji i charakterystyczny detal architektoniczny.

b) obowiązuje:

- zachowanie w/w elementów obiektu,
- uzgadnianie z WUOZ prac remontowych w obrębie obiektu,
- w przypadku koniecznych rozbiórek - opracowanie dokumentacji fotograficznej obiektu...”

Ponadto w punkcie tym wyszczególnione zostały obiekty wpisane do rejestru zabytków jak również figurujące w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Ponadto w kolejnym podpunkcie 7 – „Turystyka i rekreacja” wyszczególniono wpisane do rejestru zabytków zabytkowe kościoły oraz stanowiska archeologiczne jako atrakcje turystyczne gminy.

Rozdział III – „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” zawiera zapisy dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i tak:

- w podpunkcie 2 – „Ustalenia ogólne” zwrócono uwagę na konieczność rewaloryzacji historycznej zabudowy gminy
- w podpunkcie 3 – „Ustalenia szczegółowe” ustalono:

- dla miasta Okonek strefę „A” ochrony konserwatorskiej oraz wprowadzono zapis informujący o konieczności na tym obszarze dostosowania form i gabarytów projektowanej zabudowy do charakteru historycznej zabudowy sąsiadującej oraz spełnienia wymogów konserwatorskich. Dla Okonka także wyznaczono strefę „K” ochrony krajobrazu cmentarzy
- zaproponowano także strefę „B” ochrony konserwatorskiej z koniecznością dostosowania form i gabarytów projektowanej zabudowy do charakteru historycznej zabudowy sąsiadującej oraz spełnienia wymogów konserwatorskich dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków i objętych ochroną konserwatorską (czyt. figurujących w wojewódzkiej ewidencji zabytków) dla następujących miejscowości: Lotyń (także strefa „K” ochrony krajobrazu parków i cmentarzy), Łomczewo, Ciosaniec, Pniewo, Borucino, Lędyczek (także strefa „K” ochrony krajobrazu cmentarzy).

Rozdział V – w całości poświęcony jest kierunkom ochrony dziedzictwa kulturowego :

„ Wyznaczają się następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

1) Strefa „B” – ochrony układu przestrzennego.

- dla miasta Okonek: wyznaczona strefa ścisłej ochrony „A” poszerzona zostaje o strefę „B” obejmującą ulice: Chłopickiego i Leśną;
- ochrona układów ruralistycznych wsi: Borucino, Brokęcino, Chwalimie, Ciosaniec, Lędyczek, Lotyń, Lubniczka, Łomczewo, Pniewo.

a) ochronie podlegają:

- rozplanowanie ulic i placów,
- historyczne podziały własnościowe,
- rozplanowanie zabudowy,
- formy zabudowy: jej gabaryty wysokościowe, forma dachów oraz zasadnicze podziały elewacji,
- zachowane oryginalne ogrodzenia działek,
- nawarstwienia kulturowe w obrębie historycznej zabudowy miasta Okonka oraz układów ruralistycznych wsi: Borucino, Brokęcino, Chwalimie, Ciosaniec, Lędyczek, Lotyń, Lubniczka, Łomczewo, Pniewo.

b) obowiązuje:

- zachowanie w/w elementów układu,
- utrzymanie skali i charakteru zabudowy, w przypadku projektowania zabudowy uzupełniającej lub w miejscu rozbieranych obiektów,
- uzgadnianie z WUOZ dokumentacji projektowej i wskazań lokalizacyjnych,
- uzgadnianie z WUOZ wszelkich prac remontowo – budowlanych w obrębie istniejących obiektów.

Proponowane granice stref „B” przedstawione są w części graficznej studium na mapach w skali 1:10000.

2) Strefa „K” – ochrony krajobrazu

a) ochronie podlegają:

- historycznie ukształtowane granice założeń parkowych i cmentarzy,
- rozplanowanie dróg i alejek,
- zachowanie zieleni – jej kompozycja i skład gatunkowy.

b) obowiązuje:

- zachowanie historycznego układu przestrzennego z wszystkimi elementami,
- konserwacja zachowanych głównych elementów układu przestrzennego,
- usunięcie i przebudowa obiektów dysharmicznych,
- dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej,
- wszelka działalność budowlana, zmiany i podziały nieruchomości, przebudowy, rozbudowy i remonty wszelkich obiektów leżących w strefie wymagają każdorazowo zgody WUOZ.

Proponuje się objąć strefą „K” ochrony krajobrazu wszystkie cmentarze i parki dworskie ujęte w ewidencji konserwatorskiej.

2. Postuluje się objęcie ochroną konserwatorską następujących obiektów:

- Wieża obserwacyjna w Okonku na Górze Tecławskiej
- Ratusz Miejski w Okonku przy ul. Niepodległości 53
- Kościół filialny p.w. Wniebowstąpienia P.J. w Łomczewie
- Kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Ciosańcu
- Kościół filialny p.w. św. Stanisława Szczepanowskiego w Chwalimiu
- Kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Borucinie
- Kościół p.w. NMP od Wykupu Niewolników w Okonku
- Kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła Ap. w Łędyczku
- Kościół filialny p.w. Matki Bożej Królowej Polski w Glinkach Mokrych
- Gimnazjum w Okonku ul. Niepodległości 23 i 24

3. Opracowania planistyczne.

Postulowane do sporządzenia miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obszarów przedstawionych na mapach w skali 1:1000 powinny uwzględniać warunki ochrony ekspozycji oraz określone stanowiska archeologiczne objęte ochroną. Zmiany w krajobrazie architektonicznym miasta i wsi muszą brać pod uwagę lokalną ochronę ekspozycji obiektów zabytkowych oraz w sposób harmonijny wpisywać się w istniejący układ urbanistyczny i architektoniczny.

4. Działania w zakresie ochrony i renowacji zabytków.

Na obszarze gminy stosunkowo najlepiej zachowane są obiekty sakralne oraz część budynków mieszkalnych objętych ochroną konserwatorską,

Najbardziej zdewastowane są zespoły zabudowy dworsko-folwarcznej pozostałe po PGR-ach, które nie zostały sprywatyzowane bądź aktualni właściciele nie są zainteresowani ich renowacją.

Należy ściśle egzekwować obowiązujące zasady związane z ochroną zabytków. Obiekty podlegające ochronie powinny być objęte następującymi działaniami:

- regulacją stanów prawnych, ustaleniem właścicieli lub znalezieniem właścicieli zapewniających właściwe utrzymanie obiektu,
- uzyskiwaniem dotacji finansowych i pomocy merytorycznej SOZ,
- określeniem priorytetów w zakresie kolejności w ochronie obiektów zabytkowych,
- ze względu na postępującą degradację techniczną obiektów przez brak konserwacji lub celowe niszczenie (rozbiórki, pozyskiwanie materiału budowlanego itp.) – zaktywizowanie służb nadzoru budowlanego."

4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Okonek.

Gmina Okonek nie posiada aktualnie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Obowiązuje 31 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów miejscowości w gminie, z których żaden nie posiada zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego.

4.4. Uwarunkowania wynikające ze "Strategii Gminy Okonek"

„Strategia Rozwoju Gminy Okonek do 2010 roku”, podjęta została Uchwałą Nr XXVI/159/2000 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 8.XII.2000 r.

Określa cele strategiczne gminy w tym okresie oraz wizerunek gminy, do którego należy dążyć w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. Strategia ujmuje główne kierunki działania samorządu wskazując jednocześnie priorytety tej działalności w najbliższych latach.

Określenie misji gminy polega na sformułowaniu głównej funkcji do spełniania przez gminę: „Gmina Okonek jest to gmina rolniczo – przetwórcza, wykorzystująca naturalne walory przyrodnicze, wspierająca przedsiębiorczość, przyjazna człowiekowi i przyrodzie”.

Cel nadrzędny strategii umożliwia wypełnianie przyjętej dla gminy misji. Osiągnięcie celu nadrzędnego strategii, sprowadza się do realizacji zdefiniowanych celów strategicznych w trzech dziedzinach życia społeczno-gospodarczego: środowisko przyrodnicze i infrastruktura techniczna, gospodarka i rolnictwo oraz społeczeństwo. Cel strategiczny dla społeczeństwa jest jednocześnie nadrzędnym celem strategii rozwoju Gminy Okonek. Jednakże Strategia nie wypracowała sposobu włączenia zabytków w rozwój Gminy w planowanym okresie. W żadnym

z punktów Strategia nie odnosi się do zasobów kulturowych na terenie gminy. „Strategia” nie formułuje wniosków dotyczących wykorzystania zabytków jako jednego z ważnych elementów podnoszących atrakcyjność gminy, sprzyjających rozwojowi turystyki na jej terenie.

4.5. Uwarunkowania wynikające z Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Okonek na lata 2004 – 2011

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Okonek na lata 2004 – 2011 został wprowadzony Uchwałą Nr XXII/91/2004 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 29 czerwca 2004. Jest to kompleksowy dokument określający ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody poprzez ochronę przyrody i krajobrazu, lasów, gleb i zasobów kopalin. Szczegółowo opisuje jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne. Ponadto stawia gminie cele i zadania o charakterze systemowym oraz wymienia przedsięwzięcia przedstawione przez gminę do realizacji w latach 2004 – 2011 i ich aspekty finansowe.

- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Okonek zawiera szczerkowe informacje oraz postulaty dotyczące środowiska kulturowego gminy.
- W rozdziale 2 – Ochrona dziedzictwa kulturowego i racjonalne użytkowanie przyrody – eksponowanie zabytków i ciekawych miejsc pod względem architektonicznym i krajobrazowym ujęto jako jeden z kierunków działań i wspomniano w tym punkcie o podworskim parku w Lotyniu.
- W rozdziale 4 – Cele i zadania o charakterze systemowym - wymieniono najcenniejsze zabytki gminy Okonek – w podpunkcie Turystyka i rekreacja wymieniono kościoły w Brokęcinie, Lotyniu, Pniewie i Węgorzewie oraz jako dodatkową atrakcję wieżę widokową na Górze Teclawa w Okonku i pomnik wzniesiony ku czci bohaterskiej śmierci żołnierzy polskich spalonych przez hitlerowców w Podgajach.

4.6. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej

4.6.1. Obowiązujące formy ochrony przyrody.

Obszar gminy Okonek posiada w swoich granicach terytorialnych obszar chronionego krajobrazu. Ponadto na terenie gminy ustanowione są użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Użytki ekologiczne – art. 30 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody podaje definicję użytków ekologicznych: „Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów (...), jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatun-

ków roślin i zwierząt, w tym miejsca ich sezonowego przebywania lub rozrodu.

- W granicach gminy Okonek występuje jeden użytek ekologiczny – „Żurawina” występujące na terenie wsi Ciosaniec o łącznej powierzchni o pow. 48,73 ha (Nadleśnictwo Okonek) powołany Uchwałą Rady Miejskiej w Okonku nr XX/121/2000 z 26 maja 2000 r.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000

to sieć obszarów chronionych na terenie Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych, pod względem przyrodniczym i zagrożonych, składników różnorodności biologicznej.

Rezerwaty ochrony przyrody

- „Wrzosowiska w Okonku” o pow. 302 ha, obejmuje ekosystemy wrzosowisk i muraw napiaskowych, siedliska zagrożonych gatunków a także ekosystemy wodno-torfowiskowe, którego ochrona polegać będzie m.in. na zahamowaniu procesów sukcesji w kierunku zbiorowisk leśnych i zaroślowych, poprzez wycinkę wkraczających drzew i krzewów;
- „Ols nad Czarną” o pow. 118 ha obejmujący ekosystemy lasów olsowych, zbiorowiska brzeziny bagiennej oraz łąk wilgotnych i torfowisk, w jego granicach występują też stanowiska chronionych gatunków ptaków.

Obszar chronionego krajobrazu

Według definicji zawartej w ustawie o ochronie przyrody (art. 26) obszar chronionego krajobrazu jest terenem chronionym ze względu na: wyróżniające się krajobrazowo tereny o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe w szczególności ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem, lub istniejące albo odtwarzane korytarze ekologiczne.

- Na terenie gminy Okonek występuje obszar chronionego krajobrazu - Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy który obejmuje wschodnią część gminy.

Obszar ten utworzony został na podstawie Uchwały Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Piłskiego Nr 11/89, poz. 95). Aktualnie status omawianego obszaru reguluje rozporządzenie Nr 5/98 Wojewody Piłskiego z dnia 15 maja 1998 roku w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie piłskim (Dziennik Urzędowy Województwa Piłskiego Nr 13, poz. 83 z dnia 16 czerwca 1998 roku) oraz Obwieszczenie Wojewody Wielkopolskiego z dnia 24 marca 1999 roku w sprawie wykazu aktów prawa miejscowego obowiązujących na terenie województwa wielkopolskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 14, poz. 246 z dnia 31 marca 1999 roku).

Pomniki przyrody - jedna z najstarszych form ochrony wartości przyrodniczych. Według definicji zawartej w ustawie o ochronie przyrody: "pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, a w szczególności sędziwych i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych i obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe, jaskinie"

Status pomnika przyrody może nadać wojewoda (rozporządzenie) lub rada gminy (uchwała).

Na terenie gminy Okonek występują następujące pomniki przyrody:

- Okonek, N-ctwo Okonek, L-ctwo Racibórz, oddz.400f/401g – głąz, granit różowy, średnioziarnisty, obw. 11.5 m, dł.3,1 m, szer. 2,7 m - Dec. nr 18/82 Woj. Pil. z 29.01.1982 r., Dz. Urz. WRN nr 2 poz. 4 – 294
- Ciosaniec, przy kościele – klon pospolity obw.370 cm, wys. 29m - Rozp. Nr 9/97 Woj. Pil. z 6.10.1997 r., Dz. Urz. Nr 31 poz. 137 – 693
- Okonek, N-ctwo Okonek, L-ctwo Marianów, oddz. 150 d - dąb szypułkowy obw. 400 cm, wys. 23 m - Rozp. Nr 9/97 Woj. Pil. z 6.10.1997 r., Dz. Urz. Nr 31 poz. 137 - 694
- Okonek, N-ctwo Okonek, L-ctwo Marianów, oddz. 150 f – dąb szypułkowy obw. 470 cm, wys. 27 m - Rozp. Nr 9/97 Woj. Pil. z 6.10.1997 r., Dz. Urz. Nr 31 poz. 137 - 695
- Okonek, N-ctwo Okonek, L-ctwo Pniewo, oddz. 325k - buk zwyczajny obw. 390 cm, wys. 30 m - Rozp. Nr 9/97 Woj. Pil. z 6.10.1997 r., Dz. Urz. Nr 31 poz. 137 – 696
- Ciosaniec na posesji prywatnej, w ogrodzie przydomowym od strony brukowej drogi - 3 wiązy szypułkowe obw. 297,318,368 cm, wys. 23,24 m - Rozp. Nr14/98 Woj. Pil. z 13.10.1998 r., Dz. Urz. Nr 32 poz. 269 – 748
- Ciosaniec przy drodze gruntowej z zabudowań do lasu, na pastwisku - 2 dęby szypułkowe obw. 425,420 cm, wys. 22,20 m - Rozp. Nr 14/98 Woj. Pil. z 13.10.1998 r., Dz. Urz. Nr 32 poz. 269 – 749
- Drzewice przy drodze odchodzącej od drogi Loty - Wojnowo 500 m od skrzyżowania - dąb szypułkowy obw. 452 cm, wys. 25 m - Rozp. Nr 14/98 Woj. Pil. z 13.10.1998 r., Dz. Urz. Nr 32 poz. 269 – 750
- Ciosaniec 100 m od kościoła przy drodze z lasu do Rzeźnicy - jesion wyniosły obw. 402 cm, wys. 25 m - Rozp. Nr 14/98 Woj. Pil. z 13.10.1998 r., Dz. Urz. Nr 32 poz. 269 – 751
- Wojnówko AWRSP przy zabudowaniach - wiąz pospolity obw. 361 cm, wys. 25 m - Dz. Urz.

Nr 1 poz. 2, 2003-1302/02

- Okonek Park Miejski przy ul. Szczecińskiej i Placu Wolności - wiąz pospolity obw. 267 cm, wys. 26 m - Dz. Urz. Nr 1 poz. 2, 2004-1303/02
- Łomczewo AWRSP przy zabudowaniach - 4 dęby szypułkowe obw. 323-503 cm, wys. 14-18 m - Dz. Urz. Nr 1 poz. 2, 2005-1304/02
- Okonek Dworzec PKP - wiąz pospolity, klon zwyczajny, wiąz, klon obw. 151-339 cm, wys. 19 m - Dz. Urz. Nr 1 poz. 2, 2006-1305/02

4.6.2. Planowane formy ochrony przyrody

- Planuje się przeprowadzenie ponownej aktualizacji rejestru pomników przyrody i ich oznakowanie,
- W Nadleśnictwie Okonek w ramach systemu CORINE (Koordynacja Informacji o Środowisku) są proponowane następujące ostoje przyrody:
 - ostoja kompleksowa „Lasy Lędyczek”,
 - dwie ostoje częściowe,
- Planuje się poczynić starania w kierunku rewitalizacji parku podworskiego w Lotyniu i przywrócenia mu dawnej świetności.

Na podstawie „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej ekosystemów mokradłowych Nadleśnictwa Okonek” i „Waloryzacji przyrodniczej oraz koncepcji ochrony terenów dawnego poligonu Okonek w Nadleśnictwie Okonek” 34 obiekty (uznane za obiekty o wysokich walorach) wytypowano do objęcia ochroną aktywną.

4.7. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych

- respektowanie wyznaczonych stref ochrony stanowisk archeologicznych na załącznikach graficznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych
- wprowadzenie zapisu zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych tj. układu urbanistycznego miasta Okonek, układów ruralistycznych, założeń pałacowo-parkowych, zabytkowych cmentarzy, obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków:

„Prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z budownictwem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych tj. układu urbanistycznego miasta Okonek, układów ruralistycznych, założeń pałacowo-parkowych, zabytkowych cmentarzy, obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków: oraz stref występowania stanowisk archeologicznych, wymagają uzgodnienia z WUOZ, który określi warunki realizacji inwestycji.”

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

6.1. Gminna ewidencja zabytków.

6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości wykonywane etapowo – I etap dla miasta Okonek do końca 2010 r., II etap dla pozostałych miejscowości – do końca 2011 r., III etap – zakończenie ewidencji do końca 2012 r.

- sporządzenie gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości objętych wojewódzką ewidencją zabytków, a także jeszcze nierozpoznanych w uzgodnieniu z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w oparciu o program komputerowy przekazany przez WWKZ
- określenie stosunków własnościowych i ustalenie szczegółowej lokalizacji z podaniem nr działek geodezyjnych obiektów objętych ewidencją
- przekazanie sołtysom i radnym w każdym sołectwie 1 egz. opracowanych kart adresowych z terenów im podległych
- systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną
- rozpoznanie i wprowadzanie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów

6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych – do końca 2010 r.

- wykonanie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych w formie kart zespołu stanowisk archeologicznych zgodnie z przekazanym przez WWKZ pismem
- uzupełnianie i weryfikowanie wykonanej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji uzyskiwanych od WWKZ o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań,
- sporządzenie mapy dziedzictwa kulturowego gminy Okonek z naniesioną lokalizacją obiektów i obszarów chronionych oraz stref ochrony stanowisk archeologicznych ustalonych na podstawie wykonanej gminnej ewidencji zabytków archeologicznych, systematycznie uaktualnianą

6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury (kapliczki, krzyże przydrożne) – w trakcie realizacji gminnej ewidencji zabytków nieruchomości.

- sporządzenie gminnej ewidencji zabytków małej architektury w formie zbioru kart adresowych zabytków w uzgodnieniu z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków
- określenie stosunków własnościowych i ustalenie szczegółowej lokalizacji z podaniem nr działek geodezyjnych
- przygotowanie wniosków o wpisanie najciekawszych obiektów do rejestru zabytków
- nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami w celu utworzenia szlaku kapliczek i krzyży przydrożnych

6.1.4. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomości

- rozpowszechnianie informacji na temat obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy – na bieżąco, podczas opracowywania folderów promujących gminę, podczas wyjazdów i współpracy z innymi gminami i miastami
- udostępnianie gminnej ewidencji zabytków (po jej sporządzeniu) oraz niniejszego „Programu opieki nad zabytkami gminy Okonek na lata 2009 – 2012” na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Okonku po uchwaleniu przez Radę Miejską
- zlecenie wykonania tablic informacyjnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków – w ramach posiadanych przez Urząd Miejski środków finansowych, zakończenie opracowania tablic do końca 2012 r.
- współpraca z instytucjami wprowadzającymi dodatkowe oznakowania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich w celu ułatwienia dojazdu do tych obiektów – głównie do najcenniejszego zabytku gminy, jakim jest kościół filialny p.w. św. Kazimierza w Brokocinie – wspólnie z realizacją w/w tablic

informacyjnych

- utworzenie na terenie miasta ścieżki dydaktycznej przedstawiającej jego historię, krajobraz i zabytki kształtujące jego przestrzeń i będące świadectwem jego przeszłości i oznakowanie ich tablicami informacyjnymi wykonanymi dla najciekawszych obiektów – jak wyżej (termin realizacji może zostać przedłużony do 2015 r.)
- uwzględnienie obiektów zabytkowych przy wyznaczaniu tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych gminy

6.1.5. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

- włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę
- wdrażanie do zajęć szkolnych pojęć związanych z krajobrazem kulturowym gminy i regionu
- informowanie młodzieży szkolnej o zasobach krajobrazu kulturowego gminy, powiatu i województwa
- zorganizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, rowerowych po najciekawszych i najważniejszych miejscach w gminie i powiecie oraz przedstawienie im obiektów zabytkowych

6.1.6. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

- współdziałanie z Urzędem Ochrony Zabytków w sprawie informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na ich remonty
- nawiązanie współpracy z właścicielami obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy czynnym udziale Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków polegającym na sprawowaniu dyżurów w Starostwie Powiatowym w Złotowie poprzez:
- rozpowszechnianie wśród nich informacji na temat zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej
- zbieranie od nich informacji na temat przeprowadzonych remontów i odnotowanie tych faktów w kartach adresowych obiektów
- aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych
- określenie zasad i możliwości udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków i figurujące w gminnej ewidencji zabytków) w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje, ulgi podatkowe)

6.1.7. Poprawa stanu zachowania zabytkowych

cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków i figurujących w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Podjęcie próby rozwiązania problemu nieczynnych cmentarzy na terenie gminy Okonek. Ustalenie w planach zagospodarowania przestrzennego docelowych funkcji cmentarzy poprzez wyszczególnienie, które (najlepiej zachowane z licznymi nagrobkami) pozostaną cmentarzami i objęte zostaną programem rewitalizacji na miarę możliwości finansowych gminy, a które stanowić będą tereny zieleni urządzonej bądź pozostałości po cmentarzach z zachowaniem starodrzewia i ewentualnym zgrupowaniem pozostałości nagrobków w jednym miejscu cmentarza w formie miejsca pamięci lub lapidarium. Co do cennych zachowanych nagrobków i pozostałych elementów cmentarzy przeprowadzić należy inwentaryzację fotograficzną i opisową we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków. Do końca 2011 r. zostanie opracowany plan, w którym szczegółowo określi się priorytety działań przy zabytkowych cmentarzach i możliwości ich realizacji.

6.2. Sporządzenie wykazu zespołów i obiektów nieruchomych, stanowisk archeologicznych typowanych do wpisu do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy

- współpraca z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w sprawie wpisania do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego obiektów nieujętych jeszcze w rejestrze, a reprezentujących duże walory historyczne i stanowiących ważne miejsce w krajobrazie kulturowym gminy, do których należą m.in.
Zespół kościoła p.w. św. St. Szczepanowskiego w Chwalimiu
- kościół
- dzwonnica
- Dwór w Brokęcinie
- Kościół p.w. św. Piotra i Pawła w Lędyczku
- Krochmalnia i gorzelnia w Lotyniu
- Kościół p.w. Wniebowstąpienia PJ w Łomczewie;
- Zespół Sądu, ob. UM w Okonku
- Kościół p.w. NMP od Wykupu Niewolników w Okonku
- Wieża widokowa w Okonku
- Dwór w Pniewie
- Zespół Elektrowni Wodnej „Podgaje”

- Ostateczna lista stanowisk archeologicznych wytypowanych do wpisu do rejestru zostanie ustalona przez WWKZ po wykonaniu przez WUOZ w Poznaniu dodatkowych badań weryfikacyjnych stanowisk

6.3. Wyznaczanie stref ochrony stanowisk archeologicznych w dokumentach planistycznych wraz z zapisem zapewniającym prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego

Wyznaczanie stref ochrony stanowisk archeologicznych na załącznikach graficznych respektowanych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych gminy oraz wprowadzenie zapisu zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych: „Prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych i stref występowania stanowisk archeologicznych, wymagają uzgodnienia z WUOZ, który określi warunki realizacji inwestycji.”

6.4. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartych w punkcie 5.

6.4.1. Obiekty zabytkowe stanowiące własność gminy Okonek

Gmina Okonek nie posiada żadnego obiektu nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków. Niemniej jednak na jej obszarze występują dwa złożenia urbanistyczne objęte tą formą ochrony prawnej, czyli układ urbanistyczny Okonka i Lędydzka. Dla realizacji celów gminnego programu opieki nad zabytkami najistotniejszą, najcenniejszą i najbardziej skuteczną formą ochrony będzie stworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego głównie dla tych miejscowości ze szczegółowymi zapisami dotyczącymi przedmiotu, zakresu ich ochrony oraz możliwości inwestycyjnych uwzględniających poszanowanie dla powstałego układu i czytelności jego genezy.

6.4.2. Obiekty niebędące własnością gminy Okonek

Wszystkie obiekty wpisane do rejestru zabytków z terenu gminy Okonek są budynkami sakralnymi i stanowią własność parafii rzymsko – katolickich.

Z uwagi na fakt, iż w/w obiekty nie są własnością gminy Okonek w związku z czym gmina nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad tymi zabytkami, a co za tym idzie wpływać na sposób ich użytkowania. Natomiast działania pośrednie wynikające z ustawy jak również polityki gminy Okonek polegają na:

- prowadzeniu edukacji na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy w zakresie informacji o zasobie zabytków i krajobrazu kulturowego regionu oraz możliwościach ich ochrony
- promowaniu wśród mieszkańców gminy i przybywających tu gości najcenniejszych zabytków
- wspieraniu przy współudziale Urzędu Ochrony Zabytków poczynaniach związanych z właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem zabytków i ich otoczenia
- określaniu przy sporządzaniu dokumentów planistycznych warunków i sposobów ochrony

zabytków wpisanych do rejestru zabytków jak również figurujących w ewidencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

- wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej związanej z problematyką zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych na terenie gminy Okonek (ewidencja gminna)

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych.

Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty mające do czynienia z obiektami zabytkowymi, w tym także na mieszkańców głównie zabytkowej przestrzeni miasta Okonek i dawnego miasta Lędyczek, tak by wywołać ich pożądane zachowanie prowadzące do realizacji zamierzonych celów.

Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Okonek wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, koordynacji, społeczne oraz instrumenty kontrolne.

- Instrumenty prawne
 - a) dokumenty wydawane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych
 - b) uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagadnień ochrony zabytków
 - c) wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków z terenu miasta i gminy, które powinny być objęte ochroną prawną
- Instrumenty finansowe
 - a) dotacje
 - b) subwencje
 - c) dofinansowania
 - d) programy uwzględniające finansowanie z funduszy Unii Europejskiej
- Instrumenty koordynacji
 - a) strategię rozwoju gminy
 - b) plany rozwoju lokalnego
 - c) programy prac konserwatorskich
 - d) programy ochrony środowiska
 - e) studia i analizy, koncepcje
 - f) plany rewitalizacji
- Instrumenty społeczne
 - a) edukacja kulturowa
 - b) informacja
 - c) współpraca
 - d) współdziałanie z organizacjami społecznymi
- Instrumenty kontrolne
 - a) utworzenie w ramach organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Okonku Zespołu Koordynującego pracami realizującymi poszczególne zadania

wynikające z ustaleń niniejszego programu.

W skład zespołu wchodzi:

1. Z – ca Burmistrza Okonka – Janusz Mliczak
2. Kierownik Wydziału Infrastruktury Technicznej i Środowiska – Weronika Choroszevska – Kłos
3. Inspektor ds. Budownictwa – Mariusz Bryła
4. Z – ca Inspektora ds. Budownictwa – Janusz Jesionowicz

b) aktualizacja bazy danych ewidencji gminnej

c) monitoring stanu środowiska kulturowego.

8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Burmistrz Okonka zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to przedstawiane jest Radzie Miejskiej. Po 4 latach program powinien zostać zaktualizowany i ponownie przyjęty przez Radę Miejską.

Do wykonania powyższego zadania utworzono Zespół Koordynujący monitorujący „Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Okonek na lata 2009 – 2012” poprzez analizę stopnia jego realizacji. Monitorowanie przebiegu realizacji programu będzie ważnym elementem jego wdrażania.

9. Wewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 81, art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Rada Miejska może udzielić dotacji na ochronę i konserwację zabytków, jednakże wymagane jest ustalenie przez nią procedury postępowania w tej sprawie. Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z budżetu Miasta i Gminy Okonek określa:

- Uchwała Nr XLII/220/06 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 27 czerwca 2006 r.

w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

10. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Obowiązek dbania o stan zabytków nakłada na właścicieli i posiadaczy zabytków ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wsparciem dla zadań z zakresu ochrony zabytków są zewnętrzne źródła dofinansowania udzielane zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego /www.mkidn.gov.pl/ w ramach programu operacyjnego „Dziedzictwo Kulturowe” realizuje 6 priorytetów:

1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych

2. Rozwój instytucji muzealnych

3. Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju

4. Ochrona zabytków archeologicznych

5. Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego

6. Ochrona zabytkowych cmentarzy

- Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków /wosoz.bip-i.pl/public/- przyznaje dotację na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków na podstawie wniosków złożonych przez właścicieli, posiadaczy lub użytkowników zabytków

- Samorząd Województwa Wielkopolskiego /www.bip.umww.pl/ – budżet województwa wielkopolskiego przewiduje środki na pomoc finansową ukierunkowaną na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami. Są to dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych zarówno jednostkom sektora finansów publicznych jak również pozostałym jednostkom.

- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Wydział Funduszu Kościelnego. /www.mswia.gov.pl/ – dotacje udzielane są wyłącznie na remonty i konserwacje zabytkowych obiektów o charakterze sakralnym i to tylko na wykonywanie podstawowych prac zabezpieczających sam obiekt. Z Funduszu nie finansuje się remontów i konserwacji obiektów towarzyszących, wyposażenia obiektów sakralnych oraz otoczenia świątyni, a także stałych elementów wystroju wnętrz. Podmiotami uprawnionymi do otrzymywania środków Funduszu Kościelnego są:

1. osoby prawne Kościoła Katolickiego;

2. osoby prawne innych kościołów i związków wyznaniowych działających na podstawie ustaw o stosunku Państwa do kościołów oraz związków wyznaniowych;

3. osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych wpisanych do rejestru kościołów i związków wyznaniowych, o którym mowa w art. 30 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz.U. z 2005 Nr 231, poz. 1965, z późn. zm.)

- Ponadto istnieją możliwości zdobywania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na zadania inwestycyjne i społeczne do współfinansowania z funduszy krajowych i zagranicznych Unii Europejskiej.

Uwaga:

W/w źródła finansowania są wskazówką dla użytkowników obiektów zabytkowych i przedstawicieli władz samorządowych, w jakich instytucjach można pozyskiwać środki na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami.